

Ödön von Horváth

FÉRFIAKAT SZELISTYÉNEK!

VÍGJÁTÉK HÉT KÉPBEN

FORDÍTOTTA: GÁLI JÓZSEF

Ez a vígjáték nem Mikszáth Kálmán, a nagy magyar regényíró „A szelstyei asszonyok” című regényének dramatizálása, csupán kísérlet arra, hogy a regény néhány motívumából vígjátékot írjak.

A darab szereplői nem azonosak a regény alakjaival.

SZEMÉLYEK

CORVIN MÁTYÁS, *Magyarország királya*

A NAGYSZEBENI GRÓF

NÁDOR

UDVARI TISZTVISELŐ

HADNAGY

FÜRDŐS

TAMÁS, „*Az Egyszarvúhoz*” címzett fogadó tulajdonosa

A KÖVÉR

A SOVÁNY

A SZAKÁLLAS

LAKÁJ

VENDÉGFOGADÓS

KÉT TESTŐR

KÉT ÚR

APRÓD

A SZŐKE NŐ

A FEKETE NŐ

A VÖRÖS NŐ

FÜRDŐSLÁNY

LENGYEL FÜRDŐSLÁNY

URAK, TESTŐRÖK, CSÚF ÉS SZÉP ASSZONYOK

Történik a török háború idején, a korai reneszánszban.

ELSŐ KÉP

Terem a budai várban. A háttérben magas, gótikus ablakok, amelyeken át a messzi, széles magyar földre lehet látni. Itt fogadja a nádor minden ünnepnapon az úgynevezett köznép küldöttségeit, itt hallgatja meg nagy panaszait és apró kéréseit. A terem bizonyos mértékig hasonlít egy tárgyalóteremhez: balra trónszerű emelvény, amelyen a nádor az őt szolgáló urakkal pihenni szokott, mellette pulpitus az írnok számára. Jobbra és balra egy-egy ajtó, a jobb oldalin a nép lép be, a bal oldali a nádor termeibe vezet. Mindkét ajtó előtt sisakrostélyos, páncélinges, alabárdos testőr áll őrséget.

Egy testőrhadnagy jön balról, és a bal oldali ajtónál álló testőrt ellenőrzi. Tetőtől talpig, előlről, hátulról megszemléli.

HADNAGY A sisakrostélynak ragyognia kell, ezt megkövetelem! (*A második testőrhöz lép, és éppolyan aprólékosan megvizsgálja, majd hirtelen rárivall*) Mi ez itt, ezen az alabárdon? Csupa piszok!

MÁSODIK TESTŐR Jelentem alássan, az nem piszok, az csak vér.

HADNAGY (*meglepetten*) Hogyhogy vér?

MÁSODIK TESTŐR Jelentem alássan, ma korán reggel megdöftem egy parasztot.

HADNAGY Miért?

MÁSODIK TESTŐR Semmiért.

Csend.

HADNAGY Mit jelentsen ez?

MÁSODIK TESTŐR Jelentem alássan, a paraszt, akit megdöftem volt, sértegette a nádor urat.

HADNAGY És ez neked semmi? (*Rászegezi a szemét*)

Csend.

(*Lassan, szinte suttogva*) Továbbá a szablya is túlságosan kurta...
MÁSODIK TESTŐR Jelentem alássan, ez csak azért látszik így, mert én túlságosan magas vagyok.

HADNAGY „Túlságosan magas...” (*Vigyorogva*) Egy egész fejjel magasabb... Vigyázz!

UDVARI TISZTVISELŐ (*jön jobbról; kissé megviseltnek látszik; a hadnagyhoz*) Mikor kezdődik már?

HADNAGY A nádor úr őkegyelmessége még enni kegyeskedik.

UDVARI TISZTVISELŐ (*morogva*) Már öt órája zabál... Legalább a csemegénél tartanak már?

HADNAGY (*nevetve*) Néhány perce még csak a libánál tartott.

UDVARI TISZTVISELŐ Csak a libánál? (*Sóhajt, és zsebkendőjét a homlokához szorítja*)

HADNAGY Főfájás?

UDVARI TISZTVISELŐ Csoda? Odakünn, mióta hetet ütött az óra, száz paraszt gubbaszt, mind kihallgatásra vár, és mind olyan hagymaszagtól bűzlik, hogy az már valódi gyönyörűség – ki bírja ki ezt? Én nem! (*Halkan, nehogy a testőrök meghallják*) Ha ezek a derék parasztok tudnák, mily csekély értelme van annak, hogy a panaszaitat itt előadják...

HADNAGY (*halkan a szavába vág*)... Szépen otthon maradnának. (*Nevet*)

UDVARI TISZTVISELŐ Igen. Otthon maradnának, és mindent felgyújtanának.

HADNAGY (*kissé megrándul, felfigyel, körülnéz, nagyon halkan*) A magunkfajta ember nemigen jár ki innen, mondd: igaz az, hogy a nép háborog?

UDVARI TISZTVISELŐ (*bólint*) Háborog.

Csend.

HADNAGY (*újra körülnéz, még halkabban*) Ugyancsak?

UDVARI TISZTVISELŐ Igen, méghozzá ugyancsak veszedelmesen.

HADNAGY De hát miért?

UDVARI TISZTVISELŐ Miért? Istenem, milyen naivak vagytok ti, katonák! Gondolj csak a sok háborúra, amelyet mind megnyertünk! Legyőztük a törököket – helyes! Ámde minden sajtár török véérért egy

sajtár magyar vér is kifolyt. Visszavertük a hitetleneket, és megmentettük Európát, de fél országunk pusztá lett és kihalt.

HADNAGY Bizony, bizony, sok dicsőséget arattunk.

UDVARI TISZTVISELŐ Kétségkívül sokat. De, sajnós, nem kenyeret. A parasztjaink éheznek. Ha azok ott künn tudnák, hogy őkegyelmessége még a csemegénél sem tart – no, jó éjszakát! Elárulhatom neked, a nép már nem bízik a nagyurakban, és az a mi szerencsénk, hogy épp most kaptunk új királyt...

HADNAGY Miért?

UDVARI TISZTVISELŐ Mert a nép szereti ezt az új királyt.

HADNAGY De hát mind ez ideig még egyetlen igazi háborút sem folytatott!

UDVARI TISZTVISELŐ Ennek szemmel láthatóan nincs jelentősége. A népnek csodálatos az ösztöne, igazán szereti a mi ifjú Corvin Mátyás urunkat – és miért? Mert előszeretettel teszi lakat alá saját minisztereit. Már-már „igazságos”-nak nevezik. „Mátyás, az igazságos”... (Nevet) Hja, ha valaki azt akarja, hogy a nép szeresse, akkor számolnia kell a nép képzelőerejével...

APRÓD (balról belép) Őkegyelmessége a nádor úr!

A nádor, kövér mágnás, nagy zajjal érkezik a bal oldali ajtón át urai társaságában, köztük az ifjú nagyszebeni gróffal, aki tetőtől talpig feketebe van öltözve; az úrnok is belép a terembe, és azonnal pulpitusához lép, fellapozza az audienciakönyvet, és a tollait vizsgálgatja; a hadnagy tiszteleg, az udvari tisztviselő meghajol.

NÁDOR (az urakhoz) Nos hát, uraim: ha még egyszer ilyen desszertet tálalnak elém, leköszönök! Ez szilvás gombóc volt?! Nem gombóc, hanem vén ágyúgolyó – a szakácsnőből pedig gulyást kellene aprítani, gulyást veszett kutyáknak! (Nevet)

A nagyszebeni grófot kivéve valamennyien nevetnek, többé-kevésbé harsányan. A nádor hirtelen abbahagyja a nevetést, és a grófot figyeli.

Már megint nem nevelsz velem? Mi bánt? Talán neked ízlett a gombóc?

GRÓF Nem.
NÁDOR Nohát.

Mind, kivéve a nádort és a grófot, újra nevetni kezdenek. A gróf fájdalmasan mosolyog. A nádor aggódva nézegeti.

Ahogy ez mosolyog – mintha meghalt volna a legnagyobb szerelme, vagy éppen a legjobb lova.

ELSŐ ÚR Csak ideges.

NÁDOR Beteg?

MÁSODIK ÚR Ma éjjel elveszített ezer tallért.

NÁDOR Hinnye!

GRÓF Nem az ezer talléromról van szó, nem azért játszom, hogy nyerjek – de épp az imént rossz hírt kaptam: birtokaim a messzi Erdélyben egyre kevesebbet jövedelmeznek, ha ez így megy tovább, nemsokára dolgoznom kell... *(Önironikusan nevet)*

NÁDOR *(nem ismeri az öniróniát)* Kutya dolog, kutya dolog! Ámde dolgozni valamennyiünknek kell... Tekints rám, kedves atyámfia! Ahelyett, hogy evés után egy kicsinyég lepihenhetnék, audienciát kell tartanom, kérelmezőket vigasztalni, paraszti gondokat megosztani, és mit tudom én, hogy még mit...

ELSŐ ÚR *(maró gúnnyal)* Öfelsége ezt éppen így parancsolta...

NÁDOR *(mogorván)* Igen, öfelsége... *(Fojtottan az urakhoz)* Úgy látom, hogy az ifjú úr idealista, kissé sokat törődik a jobbágyainkkal. Az igazságosság szép dolog ugyan, jó dolog, de akinek hatalma van, nincsen szüksége rá. Majd csak kiűzzük ezt Corvinus úrból... *(Nehézkesen leül és nyög)* Ááh, jaj, hogy fáj a gyomrom... No, befelé a parasztcsürhével! Éppen jókedvemben találunk! *(Az udvari tisztviselőhöz)* Hányan gubasztanak odakinn?

UDVARI TISZTVISELŐ Vannak vagy százan.

NÁDOR Nagy Isten!

UDVARI TISZTVISELŐ Vannak közöttük, akik már hetek óta várnak.

NÁDOR *(élesen a szavába vág)* Nem azt kérdeztem, mióta várnak, azt kérdeztem, hányan várnak! Kérjük, hogy kérdéseinkre pontos felelet adassék! Gyerünk, gyerünk! Befelé a nagyságos néppel!

Az udvari tisztviselő kinyitja a jobb oldali ajtókat, öt asszony lép be félénken, mind az öt parasztasszony, és isten tudja, miért, nem szépek; letérdepelnek.

A nádor elégedetlenül veszi tudomásul az asszonyok riútságát, majd az udvari tisztviselőhöz fordul.

Mi ez?

UDVARI TISZTVISELŐ Ezek asszonyok Szelistye falváról.

A gróf felfigyel.

NÁDOR *(az udvari tisztviselőhöz)* Kérdezd meg tőlük, mit hoztak nekünk!

UDVARI TISZTVISELŐ *(az asszonyokhoz)* Őkegyelmessége a mi nádor urunk méltóztatik a legkegyelmesebben tudakolni tőletek, mit hoztatok őkegyelmességének?

Az asszonyok félénken pislognak egymásra.

Mi az, nem hoztatok semmit? Hát nem tudjátok, hogy a kérelmezőnek mindig hoznia kell magával valamit, valami ajándékot: egy óriási dinyaét vagy régi pénzt, amit a barázdában találtok, vagy kétféjű bárányt... tetszetek nékem!

NÁDOR *(morogva)* „Tetszenek”? Az Isten óvjon meg tőlük bárkit is!

UDVARI TISZTVISELŐ *(az asszonyokhoz)* Példátlan, hogy be merészeltetek lépni ide, minden nélkül, legalább valami tetszetős apróságot hoztatok volna!

Az asszonyok sírnak.

NÁDOR Még sírnak is! *(A gyomrához kap)* Ezt nem bírom ki!

(Az udvari tisztviselőhöz) Kifelé! Ki velük!

UDVARI TISZTVISELŐ *(az asszonyokhoz)* Kifelé!

GRÓF Állj! *(A nádorhoz)* Kegyelmes atyámfia, ezek az asszonyok, ugye, Szelistyéről jöttek?

NÁDOR Mit tudom én?!

UDVARI TISZTVISELŐ *(a grófhoz)* Igen, szelistyeiek.

GRÓF *(a tisztviselőhöz)* Helyes! *(A nádorhoz)* Akkor ezek az asszonyok az enyémeik.

NÁDOR *(meglepve)* A tieid?

GRÓF Szelistye falu az én erdélyi birtokomhoz tartozik.

NÁDOR Ahá! Nos, ha az én kedves atyámfiának csupa ilyen jobbágya van, akkor megértem, ha eljártssa a birtokát... *(Vigyorog)* Gratulálok a szépségeidhez! *(Az udvari tisztviselőhöz)* Kérdezd meg, mit akarnak, de aztán ki velük!

GRÓF *(komolyan)* Köszönöm.

UDVARI TISZTVISELŐ *(az asszonyokhoz)* Ne rijjatok! Csend! Nem halljátok? Őkegyelmessége kegyeskedik színe elé bocsátani titeket, hogy megkérdezze tőletek, mit akartok. Gyerünk! Beszéljete! Hol szorít a csizma?

Az asszonyok félénken beszélni kezdenek az udvari tisztviselővel.

NÁDOR *(hirtelen riadtan körülnéz)* A bélcsavarodás tulajdonképpen gyógyítható?

MÁSODIK ÚR Sajnos, aligha!

NÁDOR *(mélabúsan)* Úgy érzem, már nem sokáig élek...

ELSŐ ÚR Ugyan már!

NÁDOR Mert mindig, folyton-folyvást úgy háborog itt...

HADNAGY *(kissé összerándul, és felfigyel)* Háborog?

NÁDOR Igen, ugyancsak, még hozzá ugyancsak veszedelmesen.

UDVARI TISZTVISELŐ *(a nádor elé lép)* Kegyelmes uram, ezeknek az asszonyoknak ugyancsak különleges kérnivalójuk van...

NÁDOR *(a szavába vág)* Pénz?

UDVARI TISZTVISELŐ *(mosolyog)* Nem. Azt kérik kegyelmességedtől, adjon nekik férfiakat.

NÁDOR Férfiakat?

UDVARI TISZTVISELŐ Igen.

NÁDOR *(felfortyan)* Elment az eszük?

UDVARI TISZTVISELŐ Kegyelmes uram, ezek az asszonyok azt mondják, amíg volt férfi a háznál, nem bántak fukarul a királlyal, aki egyre-másra mind több katonát kívánt. Nem maradt egyetlen felnőtt férfi

sem otthon, csak asszonyok laknak a faluban, akik azt mondják, hogy ők csak kölcsönadták a királynak a férfiakat, most pedig kegyelmességed adja vissza nekik őket, mivel kéz kezét mos, és ha a királynak még ezek után is szüksége lesz szelistyei katonákra, azoknak előbb meg kell születniök, ahhoz pedig...

A nádor nevetni kezd, egyre harsányabban nevet. Valamennyien, kivéve a grófot és az asszonyokat, együtt nevetnek vele.

NÁDOR *(a grófhhoz)* Hát ezek a te asszonyaid?! Nos, nagy ínségben lehetnek!

GRÓF *(komolyan)* Nagyuram, kegyelmes atyámfia, sajnós, cseppet sem nevetséges, hogy az én Istenben boldogult atyám kiirtotta a férfiakat azáltal, hogy megboldogult felséges urának évről évre katonákat szállított. Az ő királya, Isten nyugosztalja, csak annyit mondott: „Még ezret, Mihály!”, és ő még ezret összeszedett. „No még ezret!” – és még a gyerkőcöket is összefogatta. Most parlagon hevernek a földek, és nekem nincs jövedelmem. Ezeknek az asszonyoknak, kegyelmes atyámfia, némiképp igazuk van: a harcképtelenné vált katonákból juttathatnának olykor nekik néhányat – és kegyelmed nekem is juttatná őket, mert akkor újra megművelhetnék a földjeimet.

NÁDOR Hm. *(Gondolkodik, majd az írnokhöz fordul)* Írjad: a szelistyei asszonyok férfiakat kapnak Mátyás királytól. Adományozva az Úr... és így tovább.

Az írnok ír.

(A nádor a grófhhoz) A te kedvedért.

GRÓF *(mosolyog)* Köszönöm.

NÁDOR *(az asszonyokra mutat, az udvari tisztviselőhöz)* De most aztán ki velük, kifelé!

UDVARI TISZTVISELŐ *(az asszonyokhoz)* Kifelé! Takarodjatok!

Az asszonyok megfélemlítve el, jobbra.

NÁDOR *(a grófhhoz)* Hány férfira van szükséged?

GRÓF Háromszázra.

NÁDOR *(az írnokhhoz)* Írd: háromszáz!

APRÓD *(belép a bal oldali ajtón)* Ófelsége a király!

Valamennyien megriadnak kissé, a nádor felemelkedik, és Corvin Mátyás, Magyarország királya, fiatal férfi egyszerű öltözékben, gyors léptekkel bejön balról; a hadnagy tiszteleg, valamennyien meghajolnak többé-kevésbé mélyen.

MÁTYÁS *(egy pillanatra megáll, röviden köszönti a jelenlévőket, majd az írnokhhoz siet, beletekint az audiencia-könyvbe, majd a nádorra bámul)* Hogyan? Ez ma még csak az első küldöttség?

NÁDOR Kissé elkéstünk, felséges uram... nem jól éreztem magam, rossz a gyomrom...

MÁTYÁS *(a szavába vág)* Böjtölnöd kellene. *(Kétértelműen mosolyog)*

NÁDOR Beteg vagyok.

MÁTYÁS *(mosolyog, mint az előbb)* Igen?

NÁDOR *(zavartan)* Felséges uram, úgy háborog itt bennem valami...

MÁTYÁS Akkor nyugalomba kell vonulnod. *(Az udvari tisztviselőhöz)*

Hány küldöttség vár még odakünn?

UDVARI TISZTVISELŐ Vagy száz még, felség.

MÁTYÁS Valamennyi sorra kerül ma.

NÁDOR *(szinte sírva)* De hiszen az holnap hajnalig eltart...

MÁTYÁS *(a szavába vág)* És ha holnaputánig tart! Ebben az országban többé semmi sem marad elintézetlenül, erről mi gondoskodunk... *(Újra az audiencia-könyvbe pillant, és tágra mereszti a szemét; a nádorhoz)* Mit jelentsen ez? „A szelistyei asszonyok férfiakat kapnak a királytól”? Mit jelentsen ez?

NÁDOR Felséges uram, ez nem tréfa...

MÁTYÁS Ebben a könyvben nincs is helye tréfának. Amit ebben a könyvben megígérünk, azt meg is kell tartani. *(Újra a könyvbe tekint)*

Aha. *(A grófhhoz)* Ez a falu a tiéd?

GRÓF Igen, felség.

MÁTYÁS *(tovább olvas)* „A férfiak mind elpusztultak a háborúban”...

hm. (*Gondolkodik, majd újra a grófhoz fordul*) És az asszonyaidnak háromszáz férfira van szükségük?

GRÓF Igen, felség.

MÁTYÁS Hány lélek lakik abban a faluban?

UDVARI TISZTVESELŐ Háromszáz, felség.

MÁTYÁS És mind csupa asszony?

GRÓF Igen, felség.

MÁTYÁS Hm. De hát akkor ebbe a kisgyermek és a törődött öreg-asszonyok is beleszámítanak, nem? Így fejenként egynél több férfi jut az asszonyaidra. (*Mosolyog*) Telhetetlen... (*Újra a könyvbe néz*) „Vitéz harcosok odatelepítését...”

HADNAGY (*előlép*) Felség!

MÁTYÁS Mit akarsz?

HADNAGY Mint felséged dicsőséges hadseregének hűséges hadnagya kötelességemnek érzem, hogy felségeddel közöljem: ennek az egész odatelepítésnek volna egy bökkenője...

GRÓF (*a szavába vág*) Éspedig?

MÁTYÁS Hogyan?

HADNAGY Felség, úgy gondolom, felséged derék katonáinak cudar jutalmazás volna, ha odavetnék őket ezeknek az asszonyoknak, mert, mindenre, ami szent: szépnek nem mondhatóak! Akkor már inkább mind a vakokat kellene összedoboltatni az országból.

GRÓF Ha mondhatnék valamit...

MÁTYÁS Tessék.

GRÓF Felség, én ismerem a szelistyei asszonyokat, és rejtély számomra, hogy miért éppen a legrútabbakat küldték ide... talán azt akarják, hogy az értelmesebbek képviseljék őket, és az értelmesebb asszonyok, felség, többnyire nem éppen szépek...

MÁTYÁS Hál'istennek!

HADNAGY Nem tapasztaltam, hogy annyira értelmesek lennének ezek az asszonyok...

GRÓF (*a szavába vág*) Felség, a szelistyei asszonyok gyönyörűek, híresek egész Erdélyországban!

MÁTYÁS (*mosolyog*) Ne mondd...

GRÓF Szavamra!

Csend.

MÁTYÁS Hm. Én az országomat, sajnós, csak mint hadszínteret ismerem – és ezen a téren a vélemények ellentmondanak egymásnak. (*Gondolkodik, majd újra elmosolyodik; a grófhhoz*) Hallod, küldj nekem a te híres asszonyaidból mustrát...

NÁDOR (*meglepve*) Mit?

MÁTYÁS (*a nádorhoz*) Igen, küldjön nekem a falujából három asszonyt. Tudniillik, mi csak azt hisszük el, amit látunk...

GRÓF Felsőged nem hisz nekem?

MÁTYÁS Dehogynem, már miért is ne. A szépség azonban ízlés dolga, és én nem ismerem a te ízlésedet...

NÁDOR Nem rossz!

MÁTYÁS Reméljük! Reméljük, hogy akadnak Szelistyén csinos lányok, akkor oda is telepítem a legderekabb harcosaimat... (*A grófhhoz*) Erre szavunkat adjuk!

GRÓF (*örömmel*) Felsőg! Most tüstént Erdélybe lovagolok, és elhozom felsőgednek a mustrát! (*Köszön, és gyorsan el balra*)

MÁTYÁS (*mosolyogva*) Szerencsés utat! (*A nádorhoz*) És mi is gyerünk tovább! Ül le! (*Az udvari tisztviselőhöz*) A következőt!

Az udvari tisztviselő meghajol, és kinyitja jobboldalt az ajtókat.

MÁSODIK KÉP

Erdély. Egy nagyszabású fürdőben. A fürdők akkoriban nagy szerepet játszottak a társadalmi életben. Hatalmas fakádban fürödtek, melyekben gyakran két személy is kényelmesen elfért, ha egymással szemben ültek. Mivel akkoriban még erősen tartotta magát az a hiedelem, hogy a fürdés annál egészségesebb, minél hosszabb ideig tart a fürdő, az emberek gyakran naphosszat üldögéltek a kádban. Ebből az következett, hogy a kádban ülve érkeztek is, intézték postájukat, kockáztak, máriást játszottak és hasonlókat – mindezt egy deszkán, amit a kádon keresztbe fektettek, és

így asztalként szolgált. Ezenkívül az urakat fürdőslányok szolgálták ki, akik többnyire csak egy átlátszó inget hordtak, és – joggal – nem éppen a legjobb hírben álltak. Az intézmény tulajdonosa, a fürdős, aki többek között egyfajta orvosi tevékenységet is végzett, természetesen arra törekedett, hogy csak nagyon csinos fürdőslányai legyenek, mivel minél szebbek voltak, annál szorgalmasabban fürdőztek az urak, és az csak magától értetődik, hogy a fürdős nem állt a legjobb hírben. A régi közmondás szerint: „A fürdős és háza népe, ó – többnyire mind kurafi és lotyó.” Most tehát egy ilyesféle fürdőintézetben vagyunk. Három nagy fakádban négy nagyszzebeni polgár ül, mégpedig balról jobbra: az elsőben Tamás, az „Egyszarvú” fiatal fogadósa egy kefével, a másodikban a Kövér, a harmadikban a Szakállas a Sovánnyal kártyázik. A Kövér igencsak jó étvágygal éppen az ebédjét fogyasztja, egy fürdőslány szolgálja ki, akit ő minduntalan végigtapogat. Balra, jobbra és a háttérben egy-egy ajtó.

FÜRDŐSLÁNY (*Tamáshoz*) És az úr nem eszik semmit?

TAMÁS Nem.

FÜRDŐSLÁNY És valami másra sincs szüksége az úrnak?

TAMÁS Nincs.

FÜRDŐSLÁNY Ó, milyen kár!

A KÖVÉR Az úr jegyben jár... (*Vigyorog*)

FÜRDŐSLÁNY (*Tamáshoz*) Ó, pardon!

A SZAKÁLLAS (*nagy lármát csapva üt a kártyájával*) Adu! Adu! Adu!

A KÖVÉR (*a soványhoz*) Úgy tetszik, mintha vesztenél?

A SOVÁNY Ha továbbra is így veszteksz, többé nem jövök fürdőbe...

FÜRDŐSLÁNY (*Tamáshoz*) És kártyázni sincs kedve az úrnak?

A KÖVÉR Mióta jegyben jár, nem nyúl többé kártyához.

FÜRDŐSLÁNY (*Tamást vizsgálja*) Nem értem az urat. Nem eszik, nem iszik, nem játszik, nem... (*A kövérhez*) Kérdelek, uram, miért jár ő egyáltalán fürdőbe?

TAMÁS Tisztálkodási célból. És mivel ismeretes, hogy nagyon egészséges órákon át fürdőben ülni.

A KÖVÉR Az már igaz. (*A fürdőslányhoz*) Az egészségről jut eszembe: eredj és hívd ide a fürdöst, Puci, köpölyözzön meg engem! És hozz nekem még egy kicsit a tökből – olyan ma, mint az álom!

A KÖVÉR (*a fürdőslány után néz*) Ez a fürdős ördögös fickó! Mindig

a legcsinosabb némbereket hozza ide, de hogy hol kajtatja föl őket?! Külön szimatja van hozzá...

TAMÁS Nem irigylem a szimataért. Ha meggondolom, a fürdőélet azelőtt, még csak nem is olyan nagyon régen, rendezett, erkölcsös, célszerű, egyszerű: tisztos volt. Akkoriban a népek valóban csak a fürdésért jöttek ide, de amióta ilyen asszonyvircsaft van itt, annak, aki csak tisztálkodni akar...

A KÖVÉR *(a szavába vág)* Miért beszélsz folyton „tisztálkodásról”? Olyan szaros vagy? Ha mindenki csak tisztálkodni akarna, egyáltalán nem volna társadalmi élet! Nézz rám, én is tisztálkodom, de ez számomra nem jelenti az alfát és az omegát! *(Kiált)* Hol marad a tököm?
FÜRDŐSLÁNY *(jön balról a tökkel)* Már itt is van!

A KÖVÉR Jól van, derék! De hol késik a fürdős? Köpölyöztetni akarom magam, köpölyöztetni!

FÜRDŐS *(jön a háttérből a köpölyöző szerszámokkal)* Már itt is vagyok, itt is vagyok! *(A szakállához)* Nagyrabecsülésem, Szedlacsek úr! *(A soványhoz)* Jó napot, Vastag úr! *(Tamáshoz)* Ó, Tamás úr! A fogadós úr újra fürdik? *(A kövérhez, mialatt köpölyözni kezdi, és a fürdőslány jobbra távozik)* Ne haragudjék már rám, Durdurescu uram, de hátul a gőzfürdőbe váratlanul magas rangú látogatóm érkezett, és előbb egy kicsinyég foglalkoznom kellett vele – rendbe tenni, felfrissíteni, regenerálni –, ugyanis a Budától idáig tartó hosszú lovaglástól kissé rogyadozott szegény...

A KÖVÉR *(felfigyel)* Budáról? Ki jött?

FÜRDŐS A mi gróf urunk.

A KÖVÉR No, nézd csak! A gróf úr újra Nagyszebenben?

FÜRDŐS Tegnap óta!

TAMÁS Ritka vendég a saját otthonában...

A KÖVÉR És mit mesél, mi újság? Mit csinálnak a törökök, hogy van a király? Meg a szultán?

FÜRDŐS Nem politizálunk. Meglehetősen szófukar, úgy látom, gondjai vannak a gróf úrnak...

A KÖVÉR El tudom képzelni!

FÜRDŐS Az az óriási birtok...

TAMÁS Ami nem hoz neki semmit...

FÜRDŐS *(Tamáshoz)* Ha jól meggondolom, inkább a kegyelmed ven-

dégfogadóját nézem hátulról, mint az ő egész hűbéri birtokát előlről!
A KÖVÉR Meghiszem azt!

TAMÁS Csak nyugodjanak meg kegyelmeitek! Ha rövidesen nem szerzek hitelt valahonnan, én is becsukhatom a boltot. Már sebesre járom a lábam, hogy egy uzsorást találjak.

A KÖVÉR És ki nem manapság!

TAMÁS Az, aki téged éppen köpölyöz. A fürdős.

FÜRDŐS Nonono! Ha a tekintetes nagyszebeni magisztrátus továbbra is annyira kedvét leli az üldöztetésemben, akkor még a gróffal is cserélek.

A KÖVÉR A magisztrátus üldöz téged?

FÜRDŐS Úgy üzöbe vett, mint egy védtelen vadat! Minden második nap új előírás, csak ellenőriznek és ellenőriznek... merő jogtiprás! Már magam is elhiszem, hogy nem tisztos üzletem, hanem bordélyházam van – nem pedig fürdőházam!

Egy fürdőslány jobbról balra áthalad a színen.

(A fürdőslányhoz) Készen vagy? Eredj a grófhoz, Anjuka, és segíts neki egy kicsit regenerálódni...

A fürdőslány térdet hajt, és a háttér felé el.

A KÖVÉR Ez meg ki volt? Új lány?

FÜRDŐS Lengyel. Jóvérű, nagyon jóvérű!

TAMÁS *(hirtelen megrázkódik)* Brr!

FÜRDŐS Mi a bajod?

TAMÁS Ez az asszonycécó... kellemetlen!

FÜRDŐS Ne szóljon egy szót sem az asszonyok ellen, Tamás uram! Amióta a kegyelmed fogadójában nincsenek többé szolgálólányok, hanem csak férfi csaposok, nem sok jót jósolok az üzletmenetének... Mit szól hozzá?

TAMÁS A menyasszonyom csak tiszta házba léphet be. Amióta jegyben járok, valamennyi szolgálólányt elkergettem a pokolba.

FÜRDŐS Tamás úr, jegyezze meg a következő bölcsességet: szolgálólányok nélkül nincs hitel. Tisztelet annak, akit tisztelet illet. Szolgálólányok nélkül azonban a nagyságos menyasszonya talán semmiféle

házba nem léphet be... sem tisztába, sem tisztátalanba, mert addigra... nem akarom persze az ördögöt a falra festeni, de mindazonáltal... nos, eltaláltam?

Csend.

TAMÁS Inkább vesszen a házam.

A KÖVÉR Ostobaság!

FÜRDŐS És mit fog ehhez a menyasszony szólni? Eljegyezte magát egy jól menő vendégfogadóval, és éljen azután nagyságos Nincstelenné asszony módjára!

TAMÁS Ő bárhol hajlandó élni velem.

FÜRDŐS Akkor is, ha nincs fedél a feje fölött? Ha a fejére esik az eső?

TAMÁS *(romantikusan)* Eső vagy napsütés, egyre megy! Én az övé leszek, és ez neki elegendő.

FÜRDŐS Nos, a szerelem kissé elvakította Tamás uramat a világ dolgai-ban – elvakította, és ez veszélyes!

A gróf jön a háttérből, három fürdőslány kíséretében. A fürdőzők kicsit felemelkednek a kádakban, és üdvözlik a grófot.

GRÓF *(a fürdőzőkhöz)* Maradjatok csak nyugodtan ülve! Köszönöm, köszönöm! Te, fürdősz!

FÜRDŐS Parancsol, gróf uram?

GRÓF Kérlek, adj nekem kölcsön egy tallért... eredetileg csak haját vágatni akartam, de szándékaim köre akaratlanul kitágult... *(Nevet)*

FÜRDŐS De gróf uram! Nálam a gróf úrnak van hitele.

GRÓF *(mélabúsan)* Nálad igen. Add a tallért a lengyel lánynak...

A fürdősz a lengyel lánynak adja a tallért.

A lengyel lány térdet hajt.

Köszönöm, köszönöm! Nos, a viszontlátásra. *(Elindul jobb felé)*

FÜRDŐS *(ki akarja kísérni)* Mély hódolatom, gróf úr! Remélem, most nagyságod hosszabb ideig Erdélyben marad...

GRÓF *(a szavába vág)* Nem. Holnap reggel lóra ülök.

FÜRDŐS Már? Nagy kár! Mintha Nagyszebenben nem élnének szép lányok!

GRÓF *(a szavába vág)* Még ma Szelistyére kell mennem...

FÜRDŐS Hát Szelistyén aztán nem talál a gróf úr egyetlen szépet sem!

GRÓF *(meglepődve felfigyel)* Hogy érted ezt?

FÜRDŐS Csupán logikusan... hiszen a szelistyei asszonyok híresek a csúfságukról! Olyan a mancsuk, a szájacskájuk, a fülük, mint a bernát-hegyi kutyáké; ahová csak nézel, csupa bal láb... és micsoda lábak! Nyoma sincs kecsnek, bájnak – egyszóval mind ócska trampli! Nem csoda, ha nem tudnak férfit szerezni! Nemrégén ugyanis küldöttséget menesztettek a királyhoz...

GRÓF *(a szavába vág)* Te tudsz erről?

FÜRDŐS Hozzám itt minden hír eljut. Sőt, még azt is beszélnek, hogy a férjeik nem a háborúban estek el, a háború csak ürügyül szolgált nekik, hogy soha többé ne kelljen hazamenniök. A gróf úr nem látta véletlenül a küldöttségüket a királynál?

GRÓF De igen, valóban förtelmes küldöttség volt.

FÜRDŐS Pedig azok még a legszebbek voltak!

GRÓF *(elszörnyedve)* A legszebbek?!

FÜRDŐS Előbb kiválasztották őket maguk közül: szépségverseny Szelistyén! Elképzzelheti, gróf uram, milyenek az otthon maradottak...

GRÓF *(a szavába vág)* Nem, inkább nem! *(Gondolkodik)* Hm. Ez bizony rossz hír – olyan rossz, hogy valójában már rosszabb nem is lehetne.

FÜRDŐS *(felfigyel)* Hogyhogy, gróf uram?

GRÓF A király ugyanis csak akkor ad férfi munkaerőt, ha ezek a fehérnépek csinosak. Nem akarja derék katonáit rút boszorkányoknak odavetni martalékul...

FÜRDŐS Ez a király egyre igazságosabb! Még népszerűbb lesz így!

GRÓF És mit érek vele? Szavamat adtam neki, hogy elviszek hozzá három csinos szelistyei fehérnépet, és most keresztülhúzták a számításomat! Bizony, szerencsétlen flótás vagyok én! A földjeim parlagon hevernek, és az asszonyaim boszorkányok. Hogy hozhatja így valaki rendbe a birtokát?

FÜRDŐS Gróf uram, három csinos fehérnépet ígért a királynak? Három darabot?

GRÓF A legjobb szándékkal! De hát lehet tehát Aphroditét varázsolni?

FÜRDŐS Miért ne?

GRÓF *(szinte gorombán)* Neked talán sikerülne!

FÜRDŐS *(halkan)* Gróf uram, amennyire én a helyzetet fel tudom mérni, nagyságodnak három szép szelistyei fehérnépre van szüksége – de fontos, hogy szelistyeiek is legyenek?

GRÓF Értem már!

FÜRDŐS Logikus!

Csend.

GRÓF Nem rossz ötlet.

FÜRDŐS Magától értetődik. Gróf uram, küldje el példának okáért mindjárt ezt a hármat itt... *(A fürdőslányokra mutat, akik a fürdőzőkkel foglalatostkodnak)*

GRÓF *(a szavába vág)* Nem, azt nem lehet! Ebből a környezetből nem!

FÜRDŐS A király egyáltalán nem venné észre...

GRÓF A király ravasz ember, biztosan észrevenné... Nem, nem, másik három kell! Például három becsületes, titoktartó özvegy... vagy egy tiszteletre méltó polgár arája...

FÜRDŐS *(a szavába vág)* „Tiszteletre méltó polgár arája”? Gróf uram, azt hiszem, van ilyen kéznél! Egy pillanat! *(Kiált)* Tamás uram! Jöjjön csak gyorsan ide! A nagyságos gróf úrnak sürgős beszéde van kegyelmeddel!

TAMÁS *(meglepődve)* Velem?

FÜRDŐS Igen! Jöjjön csak, jöjjön! *(A lengyel lányhoz)* Anjuka, segíts neki!

A lengyel lány kíséri Tamást a kádból, és egy kendőt terít rá.

(Fürdős a grófhhoz) Ennek az embernek a menyasszonya ugyanis gyönyörű szép. Egy Vöröstorony környéki vadász lánya – ő pedig „Az Egyszarvúhoz” címzett fogadó tulajdonosa. *(Tamáshoz, aki most már mellette áll)* Figyeljen csak ide! A gróf úr üzletet akar kötni magával... én pedig csak annyit mondok: hitel! Érthető?

TAMÁS Micsoda, a gróf úr hitelt akar nekem...

FÜRDŐS *(a szavába vág)* Igen.

TAMÁS *(boldogan)* Hiszen ez csodálatos volna...

FÜRDŐS *(ismét a szavába vág)* Természetesen bizonyos biztosítékokra van szüksége...

TAMÁS *(lelkesen a szavába vág)* Mindent, mindent! A házamat, a jószágomat, az erdőmet...

FÜRDŐS *(ismét a szavába vág)* Nem, más biztosítékokra van szüksége. Tamás uram, kegyelmed, ugye, nősülni akar?

TAMÁS *(meglepődve)* Igen.

FÜRDŐS Jó. Akkor ugyebár kegyelmednek jegyese is van?

TAMÁS *(gyanakodni kezd)* Igen. És aztán?

FÜRDŐS A gróf úrnak ugyanis a kegyelmed menyasszonyára van szüksége...

TAMÁS *(a szavába vág)* Micsoda? Mit beszél?

GRÓF Ostobaság! *(A fürdőshöz)* Magyarázd el neki értelmesen!

FÜRDŐS Én csak így tudom!

TAMÁS Gróf uram, ebben a kérdésben nem ismerek értelmet! Ha én csak közönséges polgár vagyok is, és nagyságod pedig nemes és méltóságos gróf is...

FÜRDŐS *(a szavába vág)* Tökfej! Ne csinálj itt parasztlázadást! Egészen más a helyzet, ide figyelj...

A fürdős suttogni kezd Tamással.

Tamás nagyra mereszti a szemét.

Ugye, hogy így már más?

TAMÁS Igen.

FÜRDŐS Beleegyezel?

TAMÁS Igen. Miért ne?

FÜRDŐS Csak egy kis utazás az udvarba – ennyi az egész.

TAMÁS Remélhetőleg.

FÜRDŐS Nos, jól kifundáltam?

TAMÁS Mikor kapom meg a hitelt?

GRÓF Még ma érte jöhetsz.

TAMÁS Nagyrabecsülésem, gróf úr, nagyrabecsülésem.

FÜRDŐS Áll az alku!

TAMÁS *(a grófhoz)* Visszavonulhatok netán a kádamba?

FÜRDŐS Visszavonulhatsz.

Tamás újra beül a kádba a lengyel lány támogatásával.

GRÓF *(a fürdőshöz, halkán)* Mennyi az a hitel?

FÜRDŐS Semmiség... háromszáz tallér.

GRÓF Háromszáz? Remélem, megtérül... *(Mosolyog)*

FÜRDŐS A gróf úr nyugodtan ellovagolhat, minden azonnal el lesz intézve! Én szerzek nagyságodnak még két hasonló fehérnépet, olyat, hogy öfelsége tüstént a fél hadseregét Szelistyére telepíti! A gróf úr nyugodtan rábízhatja magát a rutinomra!

GRÓF Jól van. De mint mondtam, ne ebből a környezetből...

FÜRDŐS Nem, nem! Csak a legtisztességesebb özvegyek, menyasszonyok és leányzók jöhetnek számításba... ezért kezeskedem!

GRÓF Ha minden rendben lesz, nem fogsz rosszul járni.

FÜRDŐS Rendben lesz, rendben! Három hét, és a király megkapja a mustrát.

GRÓF Jól van. Hát, a viszontlátásra...

FÜRDŐS Gróf uram, volna még egy személyes jellegű kérésem... de meg ne haragudjék érte, kérem!

GRÓF Nos, ki vele!

FÜRDŐS Gróf uram, a magisztrátus ott üldöz engem, ahol csak ér. Beszéljen már, kérem, a polgármesterrel, már megint egy olyan piszkáló irományt küldtek... *(Egy okiratot húz elő a zsebéből, és olvassa)* „Egyetlen férfiembert sem szabad a fürdőházba bevonszolni vagy becsalogatni” – ez már aztán mégiscsak valóságos jogtiprás!

HARMADIK KÉP

Megint az audiencia-terem a budai várban. A nádor az emelvényen ül, és szendvicseket eszik egy ezüstitálcáról, amit az apród tart elébe. A pulpitus mellett áll az írnok, aki el-elbóbiskol. A két ajtó előtt a testőrök állnak őrséget.

NÁDOR *(az apródhoz)* Tehát manapság nem ismerik a libamáját – botrány!

Az udvari tisztviselő jön jobbról. A nádor teli szájjal a tisztviselőhöz.

Minden rendben?

UDVARI TISZTVISELŐ *(nem válaszol, hanem szorosán a nádor mellé lép; halkán, hogy az apród ne hallja)* Amint az előbb megtudtam, őfelsége a király ma nem fél hatkor, hanem már háromnegyed ötkor fog „meglepni” bennünket...

NÁDOR Micsoda? Már háromnegyed ötkor? Húha! *(felt ad az apródnak, hogy távozzék a tálcával)*

Az apród balra el a tálcával.

UDVARI TISZTVISELŐ Istennek hála, kegyelmességed komédiásai már jó néhány órája készen állnak.

NÁDOR Remélem, a szerepüket is tisztességesen megtanulták!

UDVARI TISZTVISELŐ *(alattomosan mosolyog)* Minden bizonnyal, kegyelmes uram, minden bizonnyal!

NÁDOR És hogyan festenek?

UDVARI TISZTVISELŐ Mint egy valódi küldöttség.

NÁDOR Élethűek?

UDVARI TISZTVISELŐ Mint az igazi nép.

NÁDOR Nagyszerű. Mennyi most az idő?

UDVARI TISZTVISELŐ *(egy homokórára néz)* Pontosan fél öt.

NÁDOR Nem késik a homok?

UDVARI TISZTVISELŐ Csak néhány percet, kegyelmes uram!
NÁDOR Jöjjenek a komédiások!

Az udvari tisztviselő kinyitja a jobb oldali ajtót, és beenged két komédiást; parasztnak vannak öltözve, és tüstént térdre hullanak a nádor előtt. A nádor elégedetten nézegeti őket.

Valódiak, mint a valódiak... (*Az udvari tisztviselőhöz*) Ha öfelségének úgy tetszik, hogy hivatali ténykedésünket ellenőrizze, méghozzá meglepetésszerűen, akkor nekünk is jogunkban áll védekezni! Még a féreg is összekunkorodik, ha ellenőrzik. Nem értem, tulajdonképpen mi a baja a korrupcióval? Mit ártott neki a korrupció? Hiszen a korrupció bizonyos értelemben pikáns mártás ezen az egész unalmas kormányzósdin! Igaz is, unalmas: tarthatnánk egy kis próbát... (*Az első komédiához*) No, fiam, mivel segíthetek rajtad?

ELSŐ KOMÉDIÁS Kegyelmes uram, kegyelmességed jósága nem ismer határt, hogyan köszönjem meg én, nyomorult paraszt, kegyelmességednek...

NÁDOR Ó, hálálkodni akarsz?

ELSŐ KOMÉDIÁS Hiszen kegyelmességed kegyességében már megint hat bárányt és tizenkét kecskét ajándékozott nekem...

MÁSODIK KOMÉDIÁS Én is megköszönném, hogy...

NÁDOR Nagyszerű, kitűnő!

MÁSODIK KOMÉDIÁS Hiszen kegyelmességed nemcsak csökkentette, hanem egyenesen eltörölte az én adóimat, tekintettel a nagy szűkségre...

NÁDOR (*a szavába vág*) Szűkséget szenvedsz valamiben?

MÁSODIK KOMÉDIÁS Keservesen. És az én szegény asszonyom is nagybeteg...

NÁDOR (*az írnokhoz*) Írjad: eme derék paraszt kapjon öt tallért, hogy orvosságot vehessen a beteg...

ELSŐ TESTŐR (*hirtelen a szavába vág*) Állj! (*A nádor elé lép, és alabárdjával az írnok pulpitusára sújt*) Állj!

NÁDOR (*magánkvül*) Mi ez? Mi az ördög ez?

ELSŐ TESTŐR Te vagy az ördög!

Gyorsan felhúzza a sisakrostélyt; ő az, Mátyás király.

NÁDOR (*felívölt*) A király! A király!

MÁTYÁS Igen. (*Leveszi a sisakját, és hirtelen a két komédiásra rivall*)
Álljatok fel! Ne csúszkáljatok itt a térdeteken, ez nem ildomos! Nem vagytok templomban! Álljatok fel!

A komédiások rémülten felállnak.

(*Az úrnokhoz*) Írjad: ez a derék paraszt nem ötöt, hanem huszonötöt kap, de nem tallért, hanem botot!

MÁSODIK KOMÉDIÁS (*elszörnyedve*) Felség!

MÁTYÁS (*az úrnokhoz*) Írd: ez a két derék paraszt itt nyomban láncra veressék, mivel nem parasztok, hanem komédiások, akik tehetségüket méltatlanul arra használják, hogy királyukat becsapják, és ami még rosszabb, hogy a saját népüket megcsalják... (*Kiált*) Órség!

Testőrök lépnek be jobbról és balról a hadnagy vezetésével.

UDVARI TISZTVEISELŐ (*a két komédiásra mutat ; a hadnagyhoz*) El velük!

HADNAGY (*a testőrökhöz*) El velük!

KOMÉDIÁSOK (*kétségbeesetten*) Kegyelem, felség! Kegyelem!

MÁTYÁS (*a nádort nézi merően*) Nincs kegyelem.

Csend.

NÁDOR (*halkan*) Felség...

MÁTYÁS (*a szavába vág*) Tehát kegyelmességed tudja, hogy mikor „lepem meg”? (*Nevet*) Énnekem már tegnap elmesélték...

NÁDOR (*szavába vág*) Ki?

MÁTYÁS (*az udvari tisztviselőre mutat*) Ez a húséges férfiú!

NÁDOR (*dühödten bámul a tisztviselőre*) Ez a hivatalnoklélek? Ez a kreatúra?

MÁTYÁS Tartsd a szád!

NÁDOR (*felhördül*) Mit meg nem enged felséged magának? Király, én nemesember vagyok!

MÁTYÁS Annál rosszabb! Komédiásokat szerződtettél, de én ismerem a népemet, és tudom, hogyan gondolkodik és hogyan érez, meg tudom

azt is, miként vélekedik a hozzád hasonlókról, nagyuram... (*A hadnagyhoz*) A nép nevében! Vezessétek el!

NÁDOR Corvin Mátyás, ehhez nincs jogod!

MÁTYÁS (*vigyorog*) Akié a hatalom, annak nincs szüksége jogra... ahogy ezt a te törvényed tartja!

NÁDOR Én nem vagyok rongyos paraszt!

MÁTYÁS (*a hadnagyhoz*) Vezessétek el! Ki vele!

NÁDOR (*a tisztviselőhöz*) Ezért a gyalázatért még meglakolsz!

A testőrök balra elvezetik a nádort.

UDVARI TISZTVISELŐ (*gondterhelten néz utána*) Meglakolok? (*Nyel egyet*)

MÁTYÁS (*mosolyogva*) Félsz?

UDVARI TISZTVISELŐ Félni éppen nem félek, de valami kellemetlen érzés elfogott.

MÁTYÁS Ez nem jön vissza többé.

UDVARI TISZTVISELŐ Ki tudja?

Mátyás felfigyel, és csodálkozva néz az udvari tisztviselőre.

MÁSODIK TESTŐR (*a jobb oldali ajtónál hirtelen felkiált*) Éljen a király!

MÁTYÁS (*ismét felfigyel, aztán lassan a második testőrhöz megy, szorosan előtte megáll, és óriási termetét vizsgálja; aztán hirtelen megkopogtatja a testőr mellvértjét, mintha megsimogatná, és jelentősen rámosolyog*) Köszönöm! (*Újra az udvari tisztviselőhöz lép, és a nádor elárvult helyére mutat*) Eredj, ülj oda...

UDVARI TISZTVISELŐ (*meglepve*) Hová?!

MÁTYÁS Igen. Már négy napja aláírtuk a dekrétumot, nádor vagy. Kegyelmes úr...

UDVARI TISZTVISELŐ (*boldogan*) Felség...

MÁTYÁS (*a szavába vág*) Kérlek, csak úgy ne tégy, mintha nem tudtad volna! Már három napja tudod... az apródom nővérétől, igaz?

UDVARI TISZTVISELŐ (*vigyorog*) Felséged, úgy látszik, mindentudó...

MÁTYÁS (*újra mosolyog*) Nem, csak nekem is megvannak a szeretett besúgóim. Te pedig nagy komédiás vagy ugyan...

UDVARI TISZTVISELŐ (*sértődötten a szavába vág*) Felség!

MÁTYÁS Csupán azt akartam mondani, az a rokonszenves benned, hogy te tudod is, hogy csibész vagy. A jó nádornak legyen lelkiismeret-furdalása, különben nem egyéb ostoba tökfilkónál. Bocsáss meg, nem akartalak megsérteni! Durva időket élünk! A finomabb beszéd még a kövek alatt szunnyad, mely kövekből egykor iskolák épülnek majd – no de folytassuk! Ül le! (*A második testőrhez*) Gyerünk, lépjen be az igazi nép! (*Ismét az úrnok mellé ül, és az udvari tisztviselő leül a nádor helyére*)

A második testőr tiszteleg Mátyás előtt, és kinyitja a jobb oldali ajtókat; belép a fürdős ünneplőben – három nő követi, akik olyan szépek, hogy maga Mátyás is meglepődve bámulja őket: egy fekete, egy vörös és egy szőke. Parasztasszonyoknak vannak öltözve, kikenve, felcícomázva, kicsinosítva, rövid szoknyácskában és tarka csizmában; viselkedésük, noha kissé elfogódott, mégis magabiztos, ugyanis tudják, hogy hatnak; térdet hajtanak a nádor előtt, és a fürdős mélyen meghajol. Az udvari tisztviselő önkéntelenül feláll.

FÜRDŐS (*előrelép*) Méltóságos nádor uram! Kegyelmességed...

UDVARI TISZTVISELŐ (*a szavába vág*) Miféle küldöttség vagytok?

FÜRDŐS (*a három asszonyra mutat*) Ez nem küldöttség, kegyes engedelmeivel, kegyelmes uram, hanem mustra.

UDVARI TISZTVISELŐ (*zavarban*) Mustra? Kegyelmednek bizonyára nincs ki minden kereke. Miféle mustra? Egy szavát sem értem... hogyan mustra?

FÜRDŐS Kegyes engedelmeivel, kegyelmes uram, ez az a három szelistyei asszony, akiket uram, a nagyszebeni gróf megbízásából a király elé kell vezetnem, hogy a király meggyőződhessen róla: nyugodt lelkiismerettel letelepítheti ott legderekből harcosait...

MÁTYÁS (*a szavába vág*) Ja, igen! Igen!

UDVARI TISZTVISELŐ (*egyre nagyobb zavarban, Mátyáshoz*) Hogyan, ön ismeri ezt az esetet?

MÁTYÁS Igen, igen, még emlékszem rá.

FÜRDŐS Vagy öt hete...

MÁTYÁS (*a szavába vág*) Úgy van. Akkoriban bízta meg őfelsége a nagyszebeni grófot, hogy ezt a mustrát elküldje neki...

UDVARI TISZTVESELŐ *(nagy szemeket mereszt Mátyásra)* Vagyúgy?
MÁTYÁS *(kurtán)* Úgy.

Csend.

UDVARI TISZTVESELŐ *(Mátyáshoz)* Na és?

MÁTYÁS Nos, kegyelmes uram, én úgy vélem, noha kegyelmességed a király képviselője, még sincs mindig abban a helyzetben, hogy minden dologban képviselje. Úgy látom, hogy ez az eset azok közé tartozik.

UDVARI TISZTVESELŐ Aha. És mit tanácsol, mit tegyünk?

MÁTYÁS Nos, habár én kegyelmességed leghitványabb tanácsadója, mondhatnám kegyelmességed szolgája vagyok – mégis, ha tanácsolhatok valamit, azt mondanám: kegyelmességed lépjen először érintkezésbe a királlyal... *(Az asszonyokhoz)* Várjatok addig csak odakünn, kedves gyermekeim.

UDVARI TISZTVESELŐ Kitűnő! Várjatok odakünn!

Az asszonyok újra térdet hajtanak, s a fürdőssel együtt jobbra eltávoznak.

ÍRNOK *(nagyot fúj)* Phú!...

UDVARI TISZTVESELŐ *(az írnoakra mutat, Mátyáshoz)* Neki is melege támadt egy cseppet... *(Vigyorog)*

MÁTYÁS *(mosolyog)* Érthető.

UDVARI TISZTVESELŐ Az a fekete!

MÁTYÁS Hát a vörös?

UDVARI TISZTVESELŐ És a szőke?

MÁTYÁS Igen, igen. Mind a három. Hm. Mi most itt a teendő?

UDVARI TISZTVESELŐ *(ravaszul mosolyog)* Ha leghitványabb tanácsadómnak tanácsolhatnék valamit, akkor nyugodtan megmondhatnánk a királynak, hogy a legjobb lelkiismerettel letelepítheti legderekabbarcósait Szelistyére – ezt a mustrát pedig küldjük haza, hiszen már meggyőződhattünk arról, hogy nem csúnyák, igaz?

MÁTYÁS *(színtén ravaszul mosolyog)* Nekem úgy tetszik, hogy a király még nincs egészen meggyőzve.

UDVARI TISZTVESELŐ Akkor bizonyára még jobban meg kell győződnie.

MÁTYÁS (*hirtelen kissé zavarba jön*) Hm. Félre a tréfával: valóban, mi itt a teendő?

UDVARI TISZTVISELŐ (*szarkasztikusan*) Valóban, mi is hát?

Csend.

MÁTYÁS Elvégre én vagyok a király.

UDVARI TISZTVISELŐ Ez még nem éppen akadály.

MÁTYÁS Csak azért, mert csinosak az én derék alattvalóim, azért én mégsem...

UDVARI TISZTVISELŐ Felsőged kegyeskedik teljesen elfelejteni, hogy ez a három derék alattvaló mégiscsak férfiakat keres!

MÁTYÁS Ugyan már!

UDVARI TISZTVISELŐ Látszik is rajtuk.

MÁTYÁS De ők egészen más férfiakat keresnek! Becsületes falusiakat, szorgalmas, egészséges parasztokat!

UDVARI TISZTVISELŐ Nos, felség, én azt hiszem, hogy megelégedhetnének egy egészséges városival is, például egy szorgalmas nádorral...

MÁTYÁS Légy oly jó, és...

GRÓF (*sietve jön balról, észreveszi Mátyást, és meghajol*) Felsőg!

MÁTYÁS Ó, a mi kedves grófunk!

GRÓF Felsőg, épp az imént értesültem róla, hogy megérkezett a must-rám... A várban hallottam, hogy az egész város tűzbe jött, oly pompásak!

MÁTYÁS Az igaz! Ha egész Szelistye ilyen tetszetős, a jövő télen egy várat építtetek ott!

UDVARI TISZTVISELŐ És én leszek a várnagy.

MÁTYÁS Megint kezdod?

GRÓF Hol vannak? Magam is szívesen megnézném őket...

MÁTYÁS (*a szavába vág*) Hát nem ismered őket?

GRÓF Istenem, felség, én az intézőmet bíztam meg, hogy hozzon ide Szelistyéről három asszonyt, bármelyik hármat, a három legszebbet, aki útjába akad, és most természetesen kíváncsi vagyok, melyik az a három, akire rátalált.

MÁTYÁS Ott várakoznak.

A gróf gyorsan a jobb oldali ajtóhoz megy, titokban kinyitja, és kinéz – kissé hátratántorodik, aztán összeszedi magát, még egyszer kinéz, megrendül, de uralkodik magán, becsukja az ajtót, és a szívéhez kap.

(Mátyás az udvari tisztviselővel tárgyal) Jó. Ha te így gondolod...

UDVARI TISZTVISELŐ Majd megoldjuk ezt a kérdést. Csak bátran, felség!

MÁTYÁS *(ránéz)* Bátran?

UDVARI TISZTVISELŐ Ó, bocsánat! Bocsánat, felség!

Csend.

MÁTYÁS *(meglátja a grófot, és meghökken)* Hát neked mi bajod? Olyan sápadt lettél...

GRÓF *(halkan)* Semmi, felség, csak a szívem. Néha olyan furcsán kihagy.

Csend.

MÁTYÁS Nagyon sajnálnám, ha ma este nem lehetnél jelen az én kis ünnepségemen...

GRÓF Én is nagyon sajnálnám.

MÁTYÁS Tehát akkor nem tartasz velünk?

GRÓF De igen, felség. Mindenképpen.

MÁTYÁS Talán inkább kímélned kellene magad...

GRÓF Nem kímélem magam.

MÁTYÁS *(kissé kedvetlenül, a második testőrhöz)* Hívd be őket! *(Ismét leül az írnok mellé)*

A második testőr kirántja a jobb oldali ajtót.

Belép egyedül a fürdős, meglátja a grófot, aki nem veszi le róla a tekintetét, és kissé összerezzen.

UDVARI TISZTVISELŐ *(újra a nádor helyén)* Hol maradnak az asszonyok?

FÜRDŐS Bocsánat, méltóságos nádor uram, de az egyik a hosszú várakozás miatt épp az előbb kicsinyég elszédült...

MÁTYÁS *(a szavába vág)* Elszédült?

UDVARI TISZTVISELŐ Reméljük, nemsokára újra jobban lesz?
FÜRDŐS Minden bizonnyal! Csak a szíve. Az néha olyan furcsán ki-
hagy...

Mátyás felfigyel, és a grótot nézi, aki még mindig a fürdőre mered.

UDVARI TISZTVISELŐ Nos, halljátok! Érintkezésbe léptem öfelségével, és
öfelsége kegyeskedett a legkegyelmesebben úgy határozni, hogy kihall-
gatáson fogadja a szelistyci asszonyokat a vadászkastélyában, méghez-
már ma éjjel... akarom mondani, ma este. Addig pedig az udvari ven-
dégfogadóban lesz a szállásotok, öfelsége vendége vagytok, majd oda-
küldünk értetek. Most pedig menjetek békével!

*A fürdő mélyen meghajol, elhalad a gróf előtt, aki még mindig titkos je-
leket ad neki, mintha azt mondaná: „ártatlan vagyok, nem tehetek róla”,
majd jobbra eltávozik.*

GRÓF (*még egy darabig utánanéz, aztán gyorsan Mátyás elé lép*) Felség,
ha távozhatnék...

MÁTYÁS (*ravaszul mosolyogva a szavába vág*) Miért? Maradj csak, és
segíts nekünk, sok a teendőnk... (*A második testőrhöz*) A következőt!

A második testőr meghajol, és kinyitja a jobb oldali ajtót.

NEGYEDIK KÉP

*Az udvari vendégfogadóban. Egy szoba abban a lakosztályban, amelyben
a mustra megszállt. Jobbra, balra egy-egy ajtó. A háttérben ablak és egy
nagy szekrény. Asztal és székek. Minden telis-tele virággal. Az utcáról
szerenádok hangzanak fel, mandolinnal kísért ének és cigányzene. A für-
dő az asztalnál ül és ír. Kopognak.*

FÜRDŐS Szabad!

VENDÉGFOGADÓS *(belép balról, tele virággal, félszemű)* Megint virágocskák érkeztek a galambocskáknak... *(A virágokat az asztalra helyezi)*

FÜRDŐS Köszönöm, vendégfogadós uram.

VENDÉGFOGADÓS Az egész város felbolydult, még ököltre is mentek, hogy melyik a legszebb: a fekete, a vörös avagy a szőke! De hol bujkálnak a hölgyek?

FÜRDŐS *(a jobb oldali ajtóra mutat)* Ott. Öltözködnek.

VENDÉGFOGADÓS *(jobbra néz)* „Vetkőződnek.”

FÜRDŐS *(a szavába vág)* Öltözködnek!

VENDÉGFOGADÓS Az mindegy. Igen, igen, csak újra fiatal lennék, fiatal és szép! Egy szemem van, de ezt az egyet is feláldoznám – a kend asszonyai felérnek a legjobb puskaporral! Hallgassa csak, hogy énekelnek a népek, különösen mióta megtudták, hogy a király meghívta őket a vadászkastélyába! Tudja-e kend, hogy ez mit jelent?

FÜRDŐS El tudom képzelni.

VENDÉGFOGADÓS A legritkább megtiszteltetés! Ilyesmi még nem is fordult elő!

FÜRDŐS Ugyan menjen már, menjen, menjen!

VENDÉGFOGADÓS Mit ír kegyelmed?

FÜRDŐS A testamentumomat.

VENDÉGFOGADÓS *(meglepődve)* A testamentumát?

FÜRDŐS *(fájdalmasan mosolyog)* Sohasem lehet tudni. Talán már ma éjjel...

VENDÉGFOGADÓS Ilyen mustrával a halálra gondolni... *(Félre)* Vidéki tuskó! *(El balra)*

FÜRDŐS *(utánanéz)* Hogy egy királyi székvárosban ilyen együgyű emberek legyenek – és még ezek gúnyolódnak rajtunk, vidékieken! *(Feláll, és megszagolgatja a különböző virágokat)* Valóban pompásak – akár a temetőben. Hát szükségem volt rá, hogy belebonyolódjak ebbe? A gróf izekre fog tépni... *(A jobb oldali ajtóhoz lép, és kopog)* Készen leszteek már az öltözködéssel? Félóra múlva itt a király kocsija! Ne felejtsetek el megmosni a nyakatokat... Micsoda? Tessék? Csak ne pimaszkodjatok! Szíveskedjeteek uralkodni magatokon!

Tamás halkán kinyitja a szekrényajtót, és óvatosan kilép a szekrényből.

FÜRDŐS *(észreveszi, és megrémül)* Mindenható Isten!

TAMÁS Én vagyok.

FÜRDŐS *(tehetetlenül vigyorog)* Tamás, a kedves Tamás... Még csak ő hiányzott nekem! Mióta bujkálunk újra ebben a szekrényben?

TAMÁS *(kezébe temeti az arcát)* Mit tudom én, nekem már úgymint mind-egy...

FÜRDŐS Fulladtál volna meg!

TAMÁS Kedves, nagyon kedves!... Mi történt a kihallgatáson?

FÜRDŐS A hölgyek nagyon tetszettek.

TAMÁS Nagyszerű. Akkor holnap hazautazunk.

FÜRDŐS Minden lehetséges! De ma este még a király elé kell mennünk. Meghívott bennünket a kéjlakába...

TAMÁS „Kéj”... Az isten szerelmére!

FÜRDŐS Még az is előfordulhat, hogy odakint éjszakázunk...

TAMÁS Éjszakázunk?!

FÜRDŐS Minden lehetséges. Nem én intézem.

TAMÁS De hát ez szörnyű volna! Nem, nem járulok hozzá soha, hogy az arám csak úgy egyszerűen éjszakázzon! Nem, nem, soha! Ó, mondhatom, gyönyörű volna!

FÜRDŐS Gyönyörű ide, gyönyörű oda! Figyelj rám, te bolond! Hagytam, hogy Nagyszebenből velünk gyere, de azzal a feltétellel, miszerint nem gátolod a küldetésünket. Ha sejtettem volna, hogy mit vettem veled a nyakamba, akkor alászolgája. Ez az örökös vesződés az agyalágyult féltékenységeddel! Mit tehetsz egy király akarata ellen, főbolond?! És különben is: megtisztelve érezhetnéd magadat, ha egy király érdeklődik az arád iránt.

TAMÁS Nem érzem magam megtisztelve. Ezen a téren nem ismerek királyt! Itt vége a hazafiúi hűségnek! Ha arra vetemedik, hogy...

FÜRDŐS *(elszörnyedve a szavába vág)* Fogd be a szád! Tökfilkó! Még fejét veszi... *(Riadtan körülnéz)*

Csend.

TAMÁS Beszélhetnék az arámmal?

FÜRDŐS Most aztán ne ingerelj! Mert még valóban feldühítesz! Félóra múlva itt vannak értünk, és te előbb még fel akarod őt izgatni, mi?

Úgyis éppen eléggé ideges! Ott benn ül, és csinosítja magát... Tűnj el, amíg szépen mondom, különben...

TAMÁS *(a szavába vág)* Fenyegetsz?!

FÜRDŐS Igen, fenyegetlek! Még egy szó... és sírva fakadok! Valamennyiünket a legsúlyosabb katasztrófába rántasz! Örvénybe taszítasz!

TAMÁS Jó, megyek. De egyet jegyezz meg: ha valami történik, én ott leszek... előbújok valamelyik szekrényből, és ha, ments Isten, maga a király lenne is az, megölöm! *(Gyorsan el balra)*

FÜRDŐS *(utánanéz)* Igazán már csak ez hiányzott nekem...

Balról gyorsan belép a gróf. A fürdős észreveszi, és nagyon megrémül. A gróf lassan és fenyegetően közeledik a fürdős felé, a fürdős zavartan mosolyogva hátrál.

GRÓF *(megáll, és fenyegetően nézi)* Bitang. Szélhámos. Gonosztevő.

FÜRDŐS Legkegyelmesebb gróf uram...

GRÓF Fogd be a pofád! Tehát ez a te mustrád...

FÜRDŐS *(megfordul)* Ennek a Tamásnak a menyasszonya...

GRÓF *(a szavába vág)* Ez az egyik, és aztán?

FÜRDŐS *(mint fent)* És a második egy derék, tiszteletre méltó özvegy...

GRÓF „Tiszteletre méltó”!

FÜRDŐS Nagyon is, legkegyelmesebb gróf uram! Brassóból érkezett, egy szücsmester özvegye...

GRÓF „Szücs”! Neked kellene a bundádat lenyúzni, lóköttö! Ez nem özvegy, hanem egy fürdőslány! Ne hazudj! Nagyon jól ismerem!

FÜRDŐS Úgy? Nekem pedig megesküdött az a némbér, hogy nem ismeri nagyságodat! Nos, majd adok én neki!

GRÓF Mindegy! Még ha valamennyi erdélyi lotyódat magaddal hoztad volna, akkor is mindegy! Most pedig mondd csak meg nekem: ki a harmadik, mi? Igen, a harmadik? *(Előhúzza a kardját)*

FÜRDŐS *(kétségbeesve)* Gróf uram, csak semmi vér! Ártatlan vagyok teljesen ártatlan! Megtudta a tervünket, és kényszerített... tegye már el azt a kést, gróf uram! Igen, kényszerített, hogy magammal hozzam, és megfenyegetett, hogy mindent azonnal elárul, az egész mustra-históriát, ha nem hozom magammal mint harmadikat... és én, gróf uram,

nem engedhettem, hogy eláruljanak bennünket, mert ha kiderülne, hogy a nagyszebeni gróf becsapja király urát, akkor...

GRÓF *(a szavába vág)* Csendet! *(Félénken körülnéz, visszadugja a kardot a hiivelyébe. A fürdős megkönnyebbülten fellélegzik)* Küldd ide.

FÜRDŐS Most? Fertályórával annak előtte, hogy a király hintaja...

GRÓF *(a szavába vág)* Most, azonnal. Egy-kettő!

FÜRDŐS Jól van. Gróf uram, még csak azt akartam megjegyezni, hogy a másik kettőnek sejtelve sincs arról, hogy ki a harmadik...

GRÓF *(rárivall)* Küldd ki! *(Kicsit újra kihúzza a kardját)*

A fürdős gyorsan el jobbra. A gróf egyedül marad; tekintete átsiklik a virágokon, aztán önkéntelenül megáll a fürdős testamentumán, amely még mindig az asztalon hever összefűzve; az asztalra könyököl és olvas.

„Az én testamentumom”... *(Meglepődve a jobb oldali ajtóra néz, és aztán tovább olvas)* „...és ezennel a nagyszebeni kórházban egy ágyat alapítok a hajléktalan szolgálólányoknak, és az én személyzetem pedig kapja meg a fürdőkádjaimat...” *(Újra a jobb oldali ajtóra tekint, és halkán nevetni kezd)*

A szőke lép be jobbról, még nincs teljesen felöltözve, megáll a gróf előtt. A gróf rámered. A szőke kissé bizonytalanul elmosolyodik. A gróf fojtottan rárivall.

Mi jutott eszedbe?!

Csend.

A SZŐKE *(mint fent)* Tudom, most megölhetnél. Itt helyben keresztül-szúrhatnál, ugye?

GRÓF Teljes joggal.

A SZŐKE *(mint fent)* Természetesen.

GRÓF Hogyan is másképp?

Csend.

A SZŐKE Amikor az előbb megláttalak a nádornál, kissé persze elszédültem... de csak egy pillanatra.

GRÓF Engem pedig, amikor megláttalak téged, tulajdon feleségemet... szinte megütött a guta...

A SZŐKE *(a szavába vág)* Senki sem fog felismerni, hiszen senki sem tudja, hogy a feleséged vagyok! Kinek van egyáltalán sejtelve arról, hogy te házasember vagy?!

GRÓF Hála istennek! *(Legyint)*

A SZŐKE *(rátámad)* Hagyd ezt!

Csend.

GRÓF Mit akarsz itt?

A SZŐKE Úgy tartottál a várakban, mint egy rabot...

GRÓF *(a szavába vág)* Teljes joggal.

A SZŐKE *(sajátságosan mosolyog)* Hogyan is másképp?

Csend.

GRÓF Ki árulta el neked ezt a mustra-históriát?

A SZŐKE A fürdős.

GRÓF Micsoda? Ő?!

A SZŐKE Ugyanis felhívtam a várba, hogy elűzze a lázamat, mert nagyon megfáztam, és rosszul éreztem magam. Akkor mesélte el, azért, hogy felvidítson... *(Mosolyog)* És fel is vidített, sőt, azonnal egészséges is lettem, mivel tüstént láttam, most végre elutazhatok!

GRÓF És aztán megfenyegetted, hogy ha nem visz magával, mindent elárulsz?

A SZŐKE Nem volt szép, tudom. De öt év tömlöc...

GRÓF *(a szavába vág)* Tömlöc?

A SZŐKE Úgy tartottál a várakban, mint egy rabot...

Csend.

Egy rabot, szeretet nélkül, öröm nélkül és egy krajcár nélkül! Nem mehettem sehova, egyre csak ott kellett rostokolnom! És a világ egyre

messzebb távolodott tőlem, de éjjel meglátogattak a csillagocskák. De ki tud csillagocskákból élni? Én nem.

Csend.

GRÓF Tudod, hogy nem én vagyok a hibás. Ha így mosolyogsz, néha azt hiszem, még mindig nem tudod, hogy mit vétettél ellenem. Miért nem vagyok sohasem otthon, miért iszom le magam mindennap, miért játszom el mindenemet?! Csak temiattad!

A SZŐKE Ó, milyen gyakran megbántam már, hogy elhallgattam előtted!

GRÓF Csak a menyegzőnk napján vallottad be nekem.

A SZŐKE Ha előbb megmondom, nem vettél volna el.

GRÓF Meghiszem azt!

A SZŐKE Éppen azért nem mondtam meg előbb, mert szerettelek.

GRÓF Én is téged. De azt nem kívánhatod tőlem, hogy egy olyan asszonnyal éljek, akinek a családja átkozott. Nem tudod ezt megérteni?

A SZŐKE (*bólogat*) Megértem, én megértem.

GRÓF Te pedig magaddal hoztad az átkot a házamba. És most hordhatjuk mind a ketten, te is, én is. Összeláncoltál bennünket az Isten előtt.

A SZŐKE (*halkan*) Bár beszélhetnék csak egyszer az Istennel!...

GRÓF Azt mindig lehet.

A SZŐKE Úgy gondolod?

Csend.

GRÓF Amióta az asszonyom vagy, minden a visszájára fordult. Vagy zuhog az eső nyáron, hogy minden elrohad, vagy az asszaly égeti ki a földet és a mezőt. A menyegzőnk első napján támadt a pestis Nagy-szebenre, és a születésnapodon rontottak ránk a szultán hordái... és fogadok, hogy ez a dolog a mustrámmal is a visszájára fordul, mert te is benne vagy...

A SZŐKE (*a szavába vág*) Ó, majd igyekszem, hogy minél több dolgos férfikezet kapjál... bízz csak benne!

GRÓF Akkor aztán valóban elhagyatott leszek!

A SZŐKE Valóban azt hiszed, hogy én vagyok az oka a pestisnek?

GRÓF Ki más volna?

A SZŐKE De a szultán azért talán a születésnapom nélkül is támadott volna...

GRÓF Nevetséges! Egy asszony, akinek mint boszorkányt égették meg a nagynénikéjét, akinek az anyai nagyapja a sátán recepicéjére csinált aranyat, és a nagybácsikájának mind a két fülét levágták, mert azt állította, hogy a föld forog a nap körül! Áldott fajta! Veled éljek úgy, mint férj a feleséggel? Te legyél a gyermekeim anyja?

A SZŐKE (*befogja a fülét, és sikoltva a szavába vág*) Hallgass! Hallgass! Hallgass!

Csend.

GRÓF Hogy olyan vakon oltárhoz vezettelek, hogy szerettelek, anélkül, hogy megkérdeztelek volna – ez a te műved volt. Megbabonáztál.

A SZŐKE Még máglyára is akarsz juttatni? Nem vagyok boszorkány!

GRÓF Rólad feltételezem.

A SZŐKE Ne zaklass fel így, negyedórával előtte, hogy a királyhoz megyek!

Csend.

GRÓF Remélem, nem hozol a királyra rontást.

A SZŐKE Remélhetőleg. Csak szívesen megismerném. Volna egy és más, amiről beszélhetnék neki.

GRÓF (*gyanakodva*) Miről?

A SZŐKE Nem éppen rólunk – csak olyasmiről, amiről minden bizonytalansággal még sohasem hallott semmit.

GRÓF Olyan nem létezik.

A SZŐKE (*mosolyog*) Ó, dehogynem! A királyt csak férfiak veszik körül, férfiak kormányoznak, és amit én akarok neki elmondani, arról semmit sem tudnak a férfiak.

GRÓF Mit akarsz hát mondani neki?

A SZŐKE Egyet-mást a birodalmabéli asszonyok sorsáról.

A gróf meghökkenve felfigyel, és nagy szemeket mereszt a szőkére. A távolban harsonaszó; a fekete és a vörös nagy sietve jobbról belép, és az ablakhoz rohannak, ők sincsenek még egészen felöltözve.

A FEKETE Jönnek, jönnek már!

A VÖRÖS Már fújják! (*Észreveszi a grófot, és kicsit riadtan összerezzen*)

A FEKETE (*szintén észreveszi a grófot, és gyorsan elfedi magát; a szőkéhez*)

Hogy kerülhet férfi ebbe a szobába? Botrány! Egy idegen férfi!

A SZŐKE (*mosolyog*) Hadd mutassam be: ez az idegen férfi a mi nagyságos gróf urunk, ő az személyesen, a nagyszebeni gróf.

A FEKETE Ó! (*Illendően térdet hajt*)

A SZŐKE (*a feketére mutat; a grófhhoz*) Ő „Az Egyszarvúhoz” címzett fogadó tulajdonosának menyasszonya: egy Vöröstorony környéki vadász lánya. (*A vörösre mutat*) Ő pedig egy brassói szücsmester özvegye...

A VÖRÖS (*a szavába vág*) Nyugodtan megmondhatod neki, hogy ki vagyok, a fürdős már a szememre vetette, hogy a gróf úr megismert!

A SZŐKE Megismert? (*A grófhhoz*) Ti ismeritek egymást?

A VÖRÖS Úgy elmúlt, hogy már nem is igaz!

A szőke nagy szemeket mereszt a grófra.

GRÓF (*kissé zavartan*) Engedelmmükkel, most búcsút veszek...

FÜRDŐS (*óvatosan megjelenik a jobb oldali ajtóban; a vöröshöz*) Elment?

GRÓF Még nem.

A fürdős észreveszi a grófot, megrémül, és sebesen újra eltűnik jobbra. A gróf önkéntelenül nevet, aztán a mustrájához fordul.

Tehát a királynál találkozunk – a királynál! (*El balra*)

A mustra térdet hajt.

A VÖRÖS (*a szőkéhez*) Csak ki ne kezdj vele! Veszedelmes ember.

A SZŐKE Úgy?

A VÖRÖS Valamikor kedves fickó volt, de mióta megházasodott...

A FEKETE (*a szavába vág*) Megházasodott?

A VÖRÖS Titokban, csak egészen titokban, de nekem elmesélte. A felesége nagynénje valaha az ördöggel folytatott viszonyt, és azóta a gróf nem képes lélekből szeretni egyetlen asszonyt sem. Csak használ bennünket.

A FEKETE Szegény gróf!

A SZŐKE Miért szegény?

A FEKETE Mert nem ismeri a szerelmet... pedig milyen jóképű.

A VÖRÖS Hát szebb fiú, mint a te Tamásod.

A FEKETE Ne locsogj mindig a vőlegényemről! Még azt hiszem, el akarod tőlem kaparintani!

A VÖRÖS Buta tyúk!

A házból kürtszó hangzik.

VENDÉGFOGADÓS (*gyorsan bedugja a fejét a bal oldali ajtón*) Itt a kocsi!

A király kocsija! (*El*)

A FEKETE (*a vörössel az ablakhoz sietett*) Ó! Még lovasok is! Lovasok! Lovasok!

A VÖRÖS Lovasság!

A FEKETE Huszárok!

A VÖRÖS A szívem katonái!

FÜRDŐS (*óvatosan megjelenik a jobb oldali ajtóban; a szőkéhez*) Elment?

A SZŐKE (*gondolataiba mélyedve bólint*) Már régen.

FÜRDŐS (*bátran belép*) Akkor hát fürgén, fürgén! El onnan az ablaktól! Szaporán öltözzetek fel... gyerünk, gyerünk! (*Az ablakhoz lép, és lenéz az utcára*) Jóságos ég!

A FEKETE (*fürgén felöltözik*) Hat hófehér paripa húzza a hintót, és minden csupa arany és üveg!

A VÖRÖS (*szintén gyorsan felöltözködik*) És huszárok, huszárok! Egész kis ármádia!

FÜRDŐS (*az ablaktól a mustra felé fordul*) Hiszen ez olyan, mint a mesében! Lelkemre, olyan az egész, mint egy mese!

A SZŐKE (*mosolyog*) Talán!

ÖTÖDIK KÉP

Park a király vadászkastélya előtt. A magas ajtókon át fény hullik egy teraszra, melyre néhány lépcső visz fel. A teraszon Mátyás és az udvari tisztviselő áll, és az eget kémlelik. Meleg nyáréjszaka van, a közelben nagy erdő zúg.

MÁTYÁS Úgy látszik, a hölgyek késnek.

UDVARI TISZTVISELŐ A nők még a királyokat is megvárakoztatják.

MÁTYÁS Igen? Nos, e téren nem vagyok járatos, és az asszonynépet jobbára csak a hadszíntérről ismerem: jobbfajta markotányosnőket és hozzájuk hasonlókat.

UDVARI TISZTVISELŐ Nem a legrosszabb fajta.

MÁTYÁS Nem is mondhatok róluk semmi rosszat, de azt hiszem, mégsem az az igazi. Csak lenne több időm! Csoda, hogy ma estére szabaddá tehettem magam... a török követeket holnapra halasztottam, tudja az ég, mit tervez megint a szultán! Hajnalban ötkor fel kell kelnem... úgy bizony! Mondd csak: te is éhes vagy már?

UDVARI TISZTVISELŐ Ha a gyomrom nem tanulta volna meg az udvari etikettet, akkor már régen korogna.

MÁTYÁS Itt, a vadászkastélyomban nincs semmiféle etikett, hagyd csak nyugodtan, hadd korogjon.

UDVARI TISZTVISELŐ Majd szólok neki.

Csend.

MÁTYÁS Mondd csak, neked is feltűnt, milyen ideges volt ma ez a gróf? *(Ironikusan mosolyog)* Mióta beteg a szíve?

UDVARI TISZTVISELŐ Én is azt hiszem, hogy az a szédülés szédelés volt. Megnézte a mustráját az ajtón át, és alighanem észrevett egyet, aki kínosan emlékeztette valamire, talán kényszerítette egyszer arra, hogy...

MÁTYÁS *(a szavába vág)* Kényszerítette?

UDVARI TISZTVISELŐ Végtére is a jobbágiai.

MÁTYÁS Persze, igen.

UDVARI TISZTVISELŐ Azoknak engedelmeskedniök kell.

MÁTYÁS Helyes. Hm. (*Gondolkodik, aztán körülnéz*) Elégedetten látom, hogy a gróf sem jelent meg még.

UDVARI TISZTVISELŐ Érthetetlen, miért nem fogta fel, hogy nem akarjuk, hogy ma jelen legyen... Felségednek egyenesen meg kellett volna mondania neki, hogy ne jöjjön ki.

MÁTYÁS Nem tehettem.

UDVARI TISZTVISELŐ Nos, felség, én már igen gyakran hallottam felségedet nagyon egyenesen beszélni.

MÁTYÁS De nem effajta magánügyekben. Persze ostoba lenne, ha eljönne.

UDVARI TISZTVISELŐ Akkor majd én megmondom neki, mihelyt megérkezik, hogy tüstént távozzék...

MÁTYÁS (*a szavába vág*) Nem, nem, az aztán még nagyobb ostobaság volna. Akkor már csak maradjon itt!

Csend.

UDVARI TISZTVISELŐ Igaz is, az ostobaságról jut az eszembe: tulajdonképpen ki rendelte el, hogy ezt a mustrát hat fehér lóval és huszárokkal hozzák ide?

MÁTYÁS Én.

UDVARI TISZTVISELŐ Felséged?!

MÁTYÁS Igen. Miért?

UDVARI TISZTVISELŐ Semmi. Csak úgy kérdeztem.

Csend.

MÁTYÁS Csak beszélj.

UDVARI TISZTVISELŐ Valóban nem fontos, felség, semmi, semmi.

MÁTYÁS Akkor most megparancsolom, hogy beszélj. Tüstént! Ki vele!

UDVARI TISZTVISELŐ Nos, ha erőszakkal hallani akarja; csak azt bátorodom megemlíteni, hogy ezt a hat fehér paripát én nem értem...

MÁTYÁS (*a szavába vág*) Hogyhogy? Örömet akarok okozni az asszonyoknak! Mint nemrégén annak a bolognai csillagásznak – őerte is huszárokat küldtem!

UDVARI TISZTVISELŐ Egy csillagászért még megjárja, de nem a szelistyei mustráért! Csak azt bátorkodom megemlíteni, hogy ezt az egész felvonulást valamivel kevésbé feltűnően kellett volna megrendezni, nem kell mindenkinek tudnia, hogy a király...

MÁTYÁS Igazad van. (*Körülnéz*) Ha a mustra nem érkezik meg hamarosan, akkor magunkban vacsorázunk, és jó éjszakát!

UDVARI TISZTVISELŐ Csak nem fogja felséged a kedvét...

MÁTYÁS (*a szavába vág*) Beszéljünk másról!

Csend.

UDVARI TISZTVISELŐ (*hallgatózik*) Mi az, ami úgy zúg itt? A folyó?

MÁTYÁS Nem, az erdő.

UDVARI TISZTVISELŐ Ez a levegő remek!

MÁTYÁS Igen.

Csend.

UDVARI TISZTVISELŐ Igaz, hogy felséged a legutóbbi hajtóvadászaton egymaga négy vadkant ejtett el?

MÁTYÁS Ötöt.

UDVARI TISZTVISELŐ Óriási!

MÁTYÁS Igen.

Csend.

UDVARI TISZTVISELŐ Felséged új szelindekjei pompásak. Különösen a szukák...

MÁTYÁS (*hirtelen*) Mondd, neked melyik tetszik a legjobban?

UDVARI TISZTVISELŐ A foltos.

MÁTYÁS Hogyhogy a foltos? Megbolondultál?

UDVARI TISZTVISELŐ (*meghökkenve*) Nem értem felségedet...

MÁTYÁS Azt kérdeztem, melyik szelistyei fehérnép tetszik neked a legjobban, és te azt feleled: a foltos! Hiszen nem a kutyáimról beszéltünk!

UDVARI TISZTVISELŐ (*lopva mosolyog*) Vagy úgy.

Csend.

MÁTYÁS Na, melyik tetszik neked?

UDVARI TISZTVISELŐ Mind a három.

MÁTYÁS Akkor én már szerényebb vagyok. Nekem csak kettő tetszik.

UDVARI TISZTVISELŐ És melyik nem tetszik?

MÁTYÁS A fekete. Azt hiszem, az buta.

UDVARI TISZTVISELŐ Lehet. Mindenesetre úgy tetszik, mintha egy picurkát még túl fiatal volna...

MÁTYÁS Én az efféle csibékkal semmit sem tudok kezdeni! Semmit!
(*Hirtelen elmosolyodik*) Úgy beszélek már, mint egy vén kecskebak, mi?

UDVARI TISZTVISELŐ (*zavarát titkolva nevet*) Majdnem!

Csend.

MÁTYÁS Nekem a legjobban – no, találd ki, melyik tetszik!

UDVARI TISZTVISELŐ A szőke?

MÁTYÁS Nem, a vörös!

UDVARI TISZTVISELŐ A vörös?

MÁTYÁS Van benne valami csodálatosan öntudatos – szeretem azokat a nőket, akik tudják, mit érnek!

UDVARI TISZTVISELŐ Nos, ez a vörös, ez bizonyára tudja már, de én nem tudom... (*Megvonja a vállát*)

MÁTYÁS Mi az már megint?

UDVARI TISZTVISELŐ Kimondhatom nyugodtan? Kertelés nélkül?

MÁTYÁS Tessék, parancsolj!

UDVARI TISZTVISELŐ Felség, én úgy vélem, hogy ez a vörös egy... no, igen.

MÁTYÁS Egy micsoda?

UDVARI TISZTVISELŐ Felséged nyugodtan rám bízhatja magát. Az én személyes tapasztalataim alapján...

MÁTYÁS (*a szavába vág*) Badarság!

Csend.

Mondd csak: hogyan fog most ez az egész lebonyolódni? Gondolom, ha azok hárman megérkeznek...

UDVARI TISZTVISELŐ *(a szavába vág)* Én a következőképpen gondoltam: először eszünk.

MÁTYÁS Helyes.

UDVARI TISZTVISELŐ Közben borozgatunk is, és már csupán ezáltal minden magától vidámabb lesz. Aztán átnyújtjuk a hölgyeknek a kis ajándékokat, amelyeknek majd rendkívüli módon örvendezni fognak – nos, azután már minden pontosan úgy fog lezajlani, ahogy lennie kell.

MÁTYÁS *(tőpreng)* Voltaképpen ez nekem kellemetlen...

UDVARI TISZTVISELŐ Micsoda?

MÁTYÁS Ez az egész kaland. Őfelsége a király meghódít egy fehérszemélyt. Nincs ebben semmi...

UDVARI TISZTVISELŐ Hát mi legyen benne? Egy asszony természetesen nem egy ellenséges vár, amit...

MÁTYÁS *(a szavába vág)* Hiszen éppen ez az, amiért nincs benne semmi! A király minden asszonyt megkaphat – elméletileg.

UDVARI TISZTVISELŐ És gyakorlatilag is.

MÁTYÁS Méghozzá itt, a saját falai között! Ha úgy vesszük, a szelistyei asszonyok mégiscsak a vendégeim, akiket oltalmaznom kellene, ahelyett, hogy... Nem, lovagiasnak éppen nem nevezhető a magatartásunk! Tiszteletben kell tartani az asszonyok szabad akaratát. Tisztességes vásárhoz kell egy vevő és egy eladó, a rabláshoz természetesen elegendő csupán egy rabló.

UDVARI TISZTVISELŐ Felsőgednek furcsa lelkiismeret-furdalásai vannak. Minden fehérnép megtisztelve érezné magát, ha...

MÁTYÁS De én nem érzem magam megtisztelve! A legjobb az lenne, ha rangrejtve érkezhetnék... Talán sikerülne is, hiszen a mustra nem tudja, hogy ki a király!

UDVARI TISZTVISELŐ Elméletileg sikerülhet.

MÁTYÁS Én leszek majd kegyelmességed adjutánsa.

UDVARI TISZTVISELŐ *(önkéntelenül végignéz a királyon)* De hogy felsőgednek mint adjutánsnak a gyakorlatban azonnali sikerei lennének, azt...

MÁTYÁS *(a szavába vág, szinte élesen)* Mit jelentsen ez?

UDVARI TISZTVISELŐ *(megijed)* Ó, bocsánat!

MÁTYÁS *(a szemébe néz)* Azt hiszed... *(Végignézi magán)* Hm. Az már bizony lehetséges, hogy a gyakorlatban nem hatok éppen... *(Kissé szomorúan mosolyog)*

LAKÁJ *(megjelenik az ajtóban)* A szelistyci hölgyek kocsija megérkezett!

UDVARI TISZTVISELŐ Végre! *(A lakájhoz)* Azonnal!

A lakáj el.

MÁTYÁS *(az udvari tisztviselőhöz)* Most menj be csak egyedül...

UDVARI TISZTVISELŐ De felség...

MÁTYÁS Nem, nem, hadd maradjak még egy kicsit idekünn, aztán majd megyek. Te legalább becsületes vagy hozzám, ha nem is mindig szándékosan. Nos, egyél csak illedelmesen a hölgyekkel, és mondd meg nekik, a királynak tárgyalása van, kicsit később érkezik – eredj!

Az udvari tisztviselő gondterhelten el.

Tamás lopakodik el jobbról a terasz alatt, Mátyás észreveszi, és rámered. Tamás nem veszi észre Mátyást, és elhalad előtte az ajtó felé.

(Mátyás hirtelen) Állj!

TAMÁS *(rettenetesen megijed)* Hogy nyelne el a föld!

MÁTYÁS *(fojtottan)* Ne kiabálj! Ki vagy? Hová mégy?

TAMÁS Kegyelem, uram! Kegyelem!

MÁTYÁS Ne vinnyogj! Mit keresel itt?

TAMÁS Az arámat, uram! Az arámat!

MÁTYÁS *(meglepődve)* Az arádat?

TAMÁS *(az ajtóra mutat)* Ott van bent! Épp most vacsorázik a királlyal! Ne bánts, nemes uram, hiszen bizonyára szerettél már te is, és érezted, hogy égeti az a szívet! *(Zokog)*

MÁTYÁS *(halkan nevet)* Úgy látom, ugyancsak égethet.

TAMÁS A király minden bizonnyal igazságos ember, de hogyan cselekedhet ilyet egy emberrel!

MÁTYÁS Nyugodj meg: odabenn nem történik semmi.

TAMÁS Semmi?! Ha a király egy szegény lánnyal vacsorázik?!

FÜRDŐS Hivatás az is! Mondja csak: a kegyelmed gazdája, fent nevezett nádor, mindig ilyen türelmetlen?

MÁTYÁS Hogyhogy?

FÜRDŐS Alig ülünk asztalhoz, már ki is küld... egyedül akar maradni a három fehérnéppel! Jól bírja! Ha a király még sokáig késik, aggódom kell... hiszen ez a mustra, ha egyáltalán valakié, akkor a királyé, de az ott benn még képes és kárt tesz nekem az én nagy gonddal összeszededetett gyűjteményemben!

MÁTYÁS Nagy gonddal összeszededetett? Gyűjtemény?

FÜRDŐS Hát igen, valahogy így mondják.

Csend.

MÁTYÁS Mondja csak: az imént furcsa gondolatom támadt: ezek az asszonyok valóban Szelistyéről valók?

FÜRDŐS A gondolat nem is olyan nagyon furcsa, de ezek a fehérnépek valóban szelistyeiek.

MÁTYÁS És akik otthon maradtak, azok is mind ilyen szépek?

FÜRDŐS Nagyjából igen.

MÁTYÁS Akkor gratulálok kendnek. Mert aki a királyt becsapja, annak fővesztés jár.

FÜRDŐS Nagy Isten! *(Félénken körülnéz, és a park felé indul)*

MÁTYÁS Hová?

FÜRDŐS Sétálok egyet.

MÁTYÁS Nem éhes?

FÜRDŐS No, hát egy kicsinyég elment az étvágyam...

MÁTYÁS *(barátságosan, de nagyon határozottan)* Menjen csak szépen be, és egyék valamit.

FÜRDŐS De hiszen a kegyelmed gazdája nem hagyja!

MÁTYÁS Mondja meg neki, hogy én küldöm kendet, az ő tanácsadója. Hallgat a tanácsaimra.

FÜRDŐS Jó. Egy csipetnyi tejberizsa nem árthat meg egy ilyen öregembernek... *(El az ajtón át)*

MÁTYÁS *(utánanéz, aztán ismét a park felé fordul, és fojtottan kiált)*

Hé te! Itt vagy még?

TAMÁS *(előbújik)* Hát persze!

MÁTYÁS Gyere!

TAMÁS Nagyságod tulajdonképpen kicsoda? Ajtónálló vagy mi?

MÁTYÁS Az is.

TAMÁS Olyan ismerősnek látom hirtelen.

MÁTYÁS Kissé hasonlítok a királyhoz.

TAMÁS A királyhoz? Hiszen az egy köpcös fickó, és a fejét mindig olyan ferdén tartja kicsit... nem, nagyságod nem hasonlít hozzá! Nagyságod sokkal délcegebb!

MÁTYÁS (*mosolyog*) Ennek örülök! (*Körülnéz*) Figyelj rám, tehát azt akarod, hogy a menyasszonyodnak ne essék bántódása!

TAMÁS Lelkemre, azt akarom!

MÁTYÁS Jó, segítek neked, sőt, szavamat adom, hogy semmi bántódása nem esik!

TAMÁS (*nagy örömmel*) Igazán?

MÁTYÁS Ne olyan hangosan!

TAMÁS Nem leszek hálátlan... itt van, fogja ezt a tallért! Hiszen nem olyanok vagyunk mi, igaz-e?!

MÁTYÁS (*mosolyogva zsebre vágja a tallért*) Köszönöm...

TAMÁS Én ugyanis „Az Egyszarvúhoz” címzett fogadó tulajdonosa vagyok, és ha nagyságod egyszer majd Nagyszebenben jár, akkor csak keressen fel, nagyságod a vendégem lesz, házam elsőrendű, és nyoma sincs benne semmiféle szolgálólány-vircsaftnak! Nem fogja megbánni, ha megoltalmazza az én arámat, szegénykét!

MÁTYÁS Megoltalmazom szegénykét... de ennek ára van.

TAMÁS Ára? Hiszen már kapott egy tallért!

MÁTYÁS Az csak a borra való volt.

TAMÁS Borra való? Egy tallér?! Egy tallérral, uram, már különb embereket is megvesztegettem! Beszélhetnék róla, ha érdekli nagyságodat!

MÁTYÁS Nagyon is érdekel. Majd egyszer töviről hegyire mindent elmondasz nekem... de most figyelj rám: vigyázok az arádra életere-halálra, ha most becsületesen felelsz: Szelistyéről való az a három asszony... igen vagy nem?

TAMÁS Kényes kérdés!

MÁTYÁS Tehát nem szelistyeiek?

TAMÁS Hát!...

MÁTYÁS Gondoltam!

Csend.

TAMÁS Kedves uram, az igazság az égben terem, ám a hazugság gyökerei a ház körül, a mindennapi életben terjeszkednek – az ördög pedig még hordja is rá a trágyát, hogy szebben növekedjék. Ez a három aszszony csak úgy szelistyci, ahogy ott szemben az a torony vagy odaát a szökőkút. A fekete az én arám...

MÁTYÁS *(a szavába vág)* A fekete?

TAMÁS A legszebbik!

MÁTYÁS No persze!

TAMÁS Vöröstoronyi, a vörös pedig brassói... egy szücsmester özvegye... és a szőke is máshová való... azt hiszem, nagyváradi. De nagyon kérem kegyelmedet, el ne árulja senki fiának, hogy én ezt elárultam! Mert én csak az arám miatt lettem árulóvá.

MÁTYÁS Ha ezt a király megtudja...

TAMÁS *(a szavába vág)* Ó, mit törődöm én a királlyal! Csak a gróf meg ne tudja! Még képes és felnégyel!

MÁTYÁS *(haragosan)* A nagyságos gróf úr tehát becsapta a királyt, hogy férfi munkásokat kapjon...

TAMÁS Világos!

Az udvari tisztviselő a teraszra lép.

MÁTYÁS *(fojtottan Tamáshoz)* Menj!

TAMÁS Vizontlátásra Nagyszebenben! *(El)*

MÁTYÁS *(haragosan)* Vizontlátásra! A vizontlátásra!

UDVARI TISZTVISELŐ Kivel társalgott, uram, az imént?

MÁTYÁS Magammal.

UDVARI TISZTVISELŐ *(meglepetten felfigyel)* Csak azt bátorkodom megkérdezni, mikor jön be felséged, már a csemege következik...

MÁTYÁS *(rosszkedvűen a szavába vág, és egyre dühösebb lesz)* Nem kell a csemege! A legszívesebben most azonnal bemennék, és mindent izzé-porrá zúznék! Ilyen megaláztatás! Ilyet merészeltek tenni velem! Azt a fickót le kellene fejeztetni, lefejeztetni!

UDVARI TISZTVISELŐ *(elszörnyedve)* Felség! Milyen fickót, az isten szerelmére?!

MÁTYÁS Azokat a némbereket pedig láncra verni, és kihajítani valamennyit!

UDVARI TISZTVISELŐ (*mint fent*) Felség, azt hiszem, felséged nincs egészen jól... felséged megfázhatott idekünn, és lázas...

MÁTYÁS (*a szavába vág*) Nem vagyok lázas! Bár jól sem érzem magam! De igaz: ezek a szegény asszonyok nem tehetnek róla, hiszen csak „összeszedeggették”, behajtották őket fortéllal, csalárdul, önkényesen! Összeterelték őket, mint a jámbor jószágot!

UDVARI TISZTVISELŐ (*egyre rémültebben*) Behajtották őket?!

MÁTYÁS Igen, hogy aztán valamennyit leszúrnák!

UDVARI TISZTVISELŐ (*kétségbeesve*) Leszúrnák?! Felség, megbolondulok!

MÁTYÁS Ezt örömmel elhiszem neked! Hagyj magamra! És ne meressz rám ilyen nagyokos szemeket! Eredj, és csinálj ezzel a mustrával, amit akarsz: egyetlen kivétellel! Ha ahhoz az egyhez hozzányúlsz, téged is lefejeztetek!

UDVARI TISZTVISELŐ (*zavarban*) Melyik az? A vörös?

MÁTYÁS Tévedés! A fekete!

UDVARI TISZTVISELŐ (*teljes zavarban*) A fekete? Hiszen felséged azt mondta, hogy az ostoba. Én pedig egyenesen...

MÁTYÁS (*a szavába vág*) Ennél a feketénél sohasem lehetsz egyenesben, megértetted? Küldd ki! Azonnal! Ki vele, azonnal!

Az udvari tisztviselő teljesen megzavarodva bemegy az ajtón.

MÁTYÁS (*egyedül*) Férfiakat akar hát tőlem a gróf úr, Nagyszeben grófja? Férfiakat... (*Dühösen vigyorog*) Megkapja, de akkora gondot akasztok a nyakába, hogy megemlegeti a gróf úr, amíg él...

A fekete a szőkével a teraszra lép.

MÁTYÁS (*gorombán*) Ide hozzám!

A FEKETE (*félénken*) Mit óhajt nagyságod?

A SZŐKE (*egy pillanatra megtorpan, mikor Mátyást meglátja, és jobban szemügyre veszi*) Ó, tehát nagyságod hívatott bennünket?

MÁTYÁS (*mint fent*) Kegyedet nem hívtam!

A SZŐKE (*csendesen nevet*) Én csak azért jöttem vele, mert a barátnőm félt...

A FEKETE Kiküldenek az éjszakába és...

A SZŐKE Ha szólni kíván nagyságod valamelyikünkkel, miért nem jön be? Miért mi jöjjünk ki? Ugye, nagyságod a nádor tanácsadója?

MÁTYÁS (*kissé meglepődik a szőke modorától*) Igen.

A SZŐKE Mindjárt megismertem.

Mátyás kissé tüzetesebben szemügyre veszi a szőkét.

MÁTYÁS (*a feketéhez*) Gyere! Nem harapjuk le semmidet sem...

A fekete lassan közeledik, majd megáll Mátyás előtt.

(*Mátyás szemügyre veszi, halkán, hogy a szőke ne hallja*) Egy férfiú akar téged...

A FEKETE (*elszörnyedve a szavába vág*) Szentséges Isten!

MÁTYÁS Ne sipákolj! Megígértem a vőlegényednek, hogy vigyázok rád. Nézz oda! (*A park felé mutat*) Ott áll! Ott, a fa mögött!

A FEKETE (*önfeledt boldogsággal*) Tamás!

MÁTYÁS Eredj oda, és aztán menj!

A fekete oda akar szaladni, de félénken megáll.

MÁTYÁS Mi bajod?

A FEKETE Félek.

MÁTYÁS Kitől?

A FEKETE A királytól. Ha most megérkezik, és nem talál itt...

MÁTYÁS (*nevetnie kell*) Félsz a királytól? (*Előveszi a tallért, amit Tamástól kapott*) Nézd ezt a tallért, itt felül a király képe... olyan félelmetesnek látszik?

A FEKETE (*nézi a tallért*) Nem, azt nem mondhatnám... (*Hirtelen riadtan megrezzen, és Mátyásra mered, majd újra a tallért nézi, és aztán megint riadtan a királyra tekint*) Felség! Felséges uram! (*Térdre akar borulni*)

MÁTYÁS (*megakadályozza*) Ne térdelj! Azt ki nem állhatom! Csak fuss

most oda a vőlegényedhez, add át neki ezt a tallért az én szívélyes üdvözlétemmel, de ne merészeljen többé efféle borraivalókat osztogatni! Ez egyszer még szerencséje volt, mivel csak a királyát vesztegette meg... Eredj! Fuss hozzá!

A FEKETE De hogyan jutunk át az őrségen?

MÁTYÁS Ott egy rejtekajtó! Indulás!

A FEKETE (*önfeledt boldogsággal*) Tamás! Tamás! (*A parkba fut, és aztán el*)

Mátyás utánanéz.

A SZŐKE Gondolja nagyságod, hogy a király még megérkezhet?

MÁTYÁS Aligha!

A SZŐKE Nem volt szép tőle, hogy megvárakoztatott bennünket...

MÁTYÁS (*a szavába vág*) Sok a dolga. Gondolj csak a mi drágalátos törökjeinkre, példának okáért!

A SZŐKE Hát igen, soha nem tudhatjuk, mikor ébredünk arra, hogy itt vannak a törökök...

MÁTYÁS A törökök sohasem lesznek itt. Soha!

A SZŐKE Honnan tudja ezt nagyságod ilyen biztosan?

MÁTYÁS Mert a király megmondta.

Csend.

A SZŐKE Tudja a király, hogy az országában sok asszonynak édesmindegy, hogy jönnek-e a törökök vagy nem?

MÁTYÁS (*felfortyan*) Mit beszélsz?!

A SZŐKE A törököknél az asszonynak nincsen lelke. Nálunk igen... és mégsem tartják egész embernek, sőt, többnyire úgy bánnak vele, mint valamiféle kedves kis lelketlen állattal. A törököknél az asszonynak a háremben, nálunk legjobb esetben a konyhában a helye...

MÁTYÁS Ez voltaképpen nem igazságtalan...

A SZŐKE A törököknél az asszony a férfit szolgálja, és nálunk...

MÁTYÁS (*a szavába vág*) Nálunk napnyugaton azért mégsem rabszolganő az asszony!

A SZŐKE (*nevet*) Tudja-e a király, hogy napnyugaton olyan törvény is

van, hogy a férfi megfenyítheti az asszonyt, de ha az asszony üti meg a férfit, megbüntetik?

MÁTYÁS Ez nem igaz!

A SZŐKE De igen, igaz! Nézzen csak utána! Tudja-e a király, hogy országában az asszonyoknak sokkal nehezebb a soruk, mint a férfiaknak? Mivelhogy az asszonynak csak egyetlen hivatása van: a férfi! És mi az a harc, amit a férfiak a törökök ellen vívnak, ahhoz a harchoz képest, amit a szegény asszonyok egymással vívnak meg a férfiért! A férfiért, akiért minden asszony minden alkalommal, valahányszor életet ad neki, a halállal találkozik. Tudja-e a király, mivel hálálja meg ezt a férfi?

Csend.

MÁTYÁS Hadd halljam: melyik férfi mondta el mindezt kegyednek?

A SZŐKE Vártam ezt a kérdést, meg is jött azon nyomban, de válaszómmal sajnos csalódást kell okoznom nagyságodnak: én magam jöttem rá ezekre a gondolatokra... igen, igen, nekünk, asszonyoknak is van eszünk, ha nem is mindig a fejünkben fészkel. Ha az ember esztendő-kön át egyedül van, akkor gondolkodni kezd.

MÁTYÁS (*felfigyel*) Kegyed egyedül van?

A SZŐKE (*mosolyog*) Igen is meg nem is.

MÁTYÁS Mit jelent ez?

A SZŐKE Elméletileg kettesben, gyakorlatilag azonban egyedül vagyok.

MÁTYÁS Értem! Boldogtalanul szerelmes?

A SZŐKE Igen.

Csend.

MÁTYÁS Voltaképpen mindig egyedül vagyunk.

A SZŐKE Ohó.

Csend.

MÁTYÁS Én mindig egyedül voltam.

A SZŐKE Akkor nagyságod még sohasem szeretett igazán...

MÁTYÁS Ahhoz idő szükséges.
A SZŐKE *(nevet)* Nemcsak idő.

Csend.

MÁTYÁS *(hosszasan nézi)* Kit tisztelhetünk kegyedben?

A SZŐKE Ha úgy tetszik, még asszony is vagyok.

MÁTYÁS *(ravaszul mosolyog)* Özvegy?

A SZŐKE Igen is meg nem is.

MÁTYÁS *(mint fent)* Azt hittem, Szelistyén nincsenek férfiak...

A SZŐKE *(nevet)* Jól tudom, hogy nagyságod már átlátott a csaláson, a fürdős idejében figyelmeztetett!

MÁTYÁS *(meglepve)* Miféle fürdős?

A SZŐKE Az az öregember, aki intézőnek adta ki magát.

MÁTYÁS Ez egyre szebb! Fürdős?!

A SZŐKE Sajnálom, hogy mint mustra jöttem a királyhoz, de olykor kis csalások nélkül nem mondhatjuk el az igazságot. Amint találkozom a királlyal, tüstént megmondom neki, hogy nem Szelistyéről jöttem... én ugyanis nem akarom őt becsapni.

MÁTYÁS *(önkéntelenül)* Miért nem?

A SZŐKE Mert tetszik nekem.

Csend.

MÁTYÁS Kegyed ismeri a királyt?

A SZŐKE Igen. Igaz: nem személyesen, de sok képéről...

MÁTYÁS És hogy tetszik kegyednek?

A SZŐKE Nagyon.

Csend.

MÁTYÁS Nem túl nagy a füle?

A SZŐKE *(nevet)* Ó, nem! Mindig olyan nagy komolyan néz, egy kicsit szomorúan is... de azért mégiscsak kölyök még. Mindenképpen nagyon okos lehet...

MÁTYÁS Remélhetőleg!

A SZŐKE Biztosan.

Csend.

MÁTYÁS (*körülnéz, halkan*) Mondanom kell kegyednek valamit, de ne rémüljön meg, és ne is haragudjék...

A SZŐKE Mit akar mondani?

MÁTYÁS De nem fog haragudni, ugye?

A SZŐKE Nem, soha.

MÁTYÁS (*még egyszer ránéz, aztán nagyon halkan*) Én vagyok a király.

A SZŐKE (*mint fent*) Miért haragudnék? Tudom én ezt már régóta...

MÁTYÁS Tudta?

A SZŐKE Már délben a nádornál tudtam... rögtön ráismertem felségedre. A képekről, amelyek nálam függnék a falon. És olyan is felséged. Jól ismerem felségedet.

A gróf nagy sietve a teraszra lép. Meglátja őket, megáll, és rájuk mered.

MÁTYÁS Ó, a mi gróf urunk, Nagyszeben grófja!

GRÓF Felség...

MÁTYÁS (*a szavába vág*) Későn érkezted. Már nem vártunk.

GRÓF Nem is akartam jönni, de aztán valahogy úgy éreztem, hogy itt kell lennem, elvégre ez az én mustrám... (*Vigyorog*)

MÁTYÁS (*nézi a grófot*) Mi bajod van? Hiszen egészen elsápadtál...

GRÓF Semmi bajom, felség... csak a szívem. Néha olyan furcsán kihagy, és...

MÁTYÁS (*felfigyel, aztán kutató tekintetet vet a szőkére*) Már megint?

A SZŐKE (*erőtlenül mosolyog*) Igen.

Csend.

MÁTYÁS Nos, Nagyszeben grófja, megtartjuk a szavunkat: letelepítjük Szelistyén a legderekabb háromszáz emberünket, mivelhogy a mustra, amit nekünk küldted, valóban szép. Elhatároztuk, hogy ősszel felkeresük Szelistyét, hogy a környéken vadásszunk, és megtekintsük az

otthon maradott asszonyokat. Magunk kívánjuk megítélni, hogy ugyanolyan szépek-e, ugyanabban a fészekben költötték-e őket, mint azokat, akiket elküldtél nekünk. Ha nem, a fejeddel fizetsz érte.

A SZŐKE (*elszörnyed*) Felség!

Mátyás meglepődve néz rá.

Csend.

GRÓF (*Mátyáshoz*) Felséged Szelistyére készül...

MÁTYÁS (*a szavába vág, anélkül, hogy levonné tekintetét a szőkéről*)
Remélem, megértettél...

A SZŐKE (*Mátyáshoz*) Felséged a fejét mégsem...

MÁTYÁS (*a szavába vág*) Mi dolgotok nektek egymással?

GRÓF Semmi.

Csend.

MÁTYÁS (*alattomosan*) Hiszen a jobbágyod, nemde?

A SZŐKE (*halkan*) Igen. (*Szomorúan a grófra néz, aztán lassan kimegy az ajtón*)

GRÓF Ez egy boszorkány.

MÁTYÁS Mit beszélsz? Boszorkány?

GRÓF A tekintete édes és mérgező... a napba nevet, és az örökös éjszakáért eped. Romlás terem a nyomában, csak romlás. (*Feldúltan el a parkba*)

MÁTYÁS (*utánnéz*) Romlás?

ASSZONYHANG (*egy szomorú dalt énekel a kastélyban hárfakísérettel*)

Még nem jött el az óra,
Bár esett már a hó,
Utamat teleszórta,
Hullott rám hógolyó.

Leomlott házam orma,
Rág a vénség foga,
Lehulltak mind a zárok,
Hideg a kis szoba.

Ó, szerelem, oltalmaz,
Zárj karodba, te jó!
Szánd meg nyomorúságom
S elolvad majd a hó...

*Mátyás hallgatózott, aztán lassan az ajtóhoz megy, és int.
A lakáj jelenik meg.*

MÁTYÁS Melyik énekel?

LAKÁJ A szőke.

MÁTYÁS Igen?

A SZŐKE *(tovább énekel a kastélyban)*

Ott lenn a távoli völgyben
Kereket kerget a víz.
Alkonyban, hajnali fényben
A szerelmet kergetik így.
A kerék tengelye roppan.
A szerelem is elcsitul,
Két szív ha búcsúra dobban,
Még egymás után búsul.

MÁTYÁS *(tovább hallgatózik, majd a lakájhoz)* És mit csinál a vörös?

LAKÁJ *(zavartan)* A vörös... a vörös eltűnt, felség. Őkegyelmességével,
a nádorral...

MÁTYÁS Vagy úgy.

Csend.

LAKÁJ Felség...

MÁTYÁS Nos, mit akarsz?

LAKÁJ Felség, az öregúr, aki a hölgyekkel érkezett, az is eltűnt, csak ezt akartam alázatosan jelenteni.

MÁTYÁS Hová ment?

LAKÁJ Nagy sietve ment el, felség! Szinte mintha menekülne...

MÁTYÁS (*mosolyog*) Hohó! (*Majd megint elkomolyodik*) Van valaki a szőkénél?

LAKÁJ Senki, felség. A hölgy egyedül ül a szobában.

MÁTYÁS Egyedül?

A lakáj meghajol és elmegy.

A SZŐKE (tovább énekel a kastélyban)

Ott fenn a távoli ormon,
Aranyban fürdik a ház.
Hajnalban hajadon, három,
Tekint ki az ablakán.
Erzsébet, ő volt az első,
Bernarda a második,
Nem nevezem meg a titkom,
Csak enyém a harmadik.*

Mátyás lassan bemegy az ajtón, mintha a dalt követné.

HATODIK KÉP

Az udvari vendégfogadó. A mustra szállása. Még éjszaka van, de már dereng a hajnal. A fürdő alsónadrágban sietve a gálaöltözetét csomagolja. A vendégfogadós jön balról hálókabátban, hálósipkában: kezében gyertya, és nagyon kíváncsi.

* Eörsi István fordítása.

VENDÉGFOGADÓS Épp az imént ébresztettek föl, hogy kend már vissza-
érkezett... Nos, mi volt a királynál? Mi történt?

FÜRDŐS *(nem zavartatja magát a csomagolásban; mogorván)* Történni
sok minden történt...

VENDÉGFOGADÓS De hát mit mondott a király?

FÜRDŐS Semmit sem mondott.

VENDÉGFOGADÓS Hogy értsem ezt? Beszéljen! Beszéljen érthetőbben!

FÜRDŐS Jó, akkor érthetőbb leszek. A király ott sem volt.

VENDÉGFOGADÓS *(meglepődve)* Ott sem volt?!

FÜRDŐS Mikor indul a legközelebbi postakocsi?

VENDÉGFOGADÓS Hová?

FÜRDŐS Nagyszebenbe.

VENDÉGFOGADÓS Kend is hazafelé igyekszik már?

FÜRDŐS Mi az, hogy „is”?

VENDÉGFOGADÓS Mert már ketten utaznak Nagyszebenbe, de annyira
egymásba szerettek, hogy egy szót sem lehet belőlük kiszedni... nem
látnak, nem hallanak...

FÜRDŐS *(a szavába vág)* Felőlem!

VENDÉGFOGADÓS Ha tudná, hogy ki az a kettő...

FÜRDŐS *(mint fent)* Nekem édesmindegy!

VENDÉGFOGADÓS Szívesen elmondanám kegyelmednek...

FÜRDŐS *(mint fent)* Nem érdekel engem, uram! Más gondom van nekem
most!

A VÖRÖS *(jön balról, kicsit megviseltnek látszik, és egy kissé még mindig
be van csípvve; a fürdőshöz)* Szervusz, felség!

FÜRDŐS *(meglátja, és a fejéhez kap)* Nagy Isten!

VENDÉGFOGADÓS *(a vöröshöz)* Ó, hódolatom, nagyságod alázatos szol-
gája, mély tiszteletem.

A VÖRÖS *(a szavába vág)* Szervusz, szervusz! *(Leül)* Hú, de elfáradt
a lábam...

FÜRDŐS Egy asszony sose panaszolja, hogy elfáradt a lába. Ez kiábrán-
dító.

A VÖRÖS *(legyint)* Az ábránd ingó nádszál a szélben... *(A fogadóshoz)*
Maga a nádor úr hozott ide kocsin. Kedves ember, pompás társalgó, és
nagyon művelt! Csak kissé fukar...

FÜRDŐS Viselkedj tisztességesen! (*A fogadóshoz*) Tehát legyen szives, foglaljon nekem egy helyet a nagyszebeni postakocsin, dohányzó, ablak mellett, menctirányban... (*Hirtelen rárivall a fogadóra, mert az alig hallgat rá, egyre a vöröst nézi, aki a harisnyakötőjét igazítja*) De sebesen, sebesen, hallja-e!

VENDÉGFOGADÓS (*felhorkan*) Mit kiabál velem így?

FÜRDŐS (*kiáltva*) Mert ideges vagyok!

VENDÉGFOGADÓS (*dühödten*) Isten áldja! (*El balra, és bevágja maga mögött az ajtót*)

FÜRDŐS (*utánakiált*) Ne csapkodja itt az ajtókat, hé! Nincs odahaza nálam! Szép kis vendégfogadás!

A VÖRÖS Már vissza is utazol?

FÜRDŐS Nem tegeződünk.

A VÖRÖS (*nyugodtan*) Kuss.

FÜRDŐS (*merően nézi*) Mennyit iddógáltunk tulajdonképpen?

A VÖRÖS Volt vagy két liter.

FÜRDŐS Akkor megbocsátok.

Csend.

A VÖRÖS Én még nem utazom vissza. Holnap ugyanis újra találkozom a nádorral, gyaloghintót küld értem, azt mondta... inkább adna nekem három tallért, mit érek egy gyaloghintóval? Csak beleülök, és ennyi az egész. Meg akarja mutatni nekem a török kardjait – damaszkuszi pengék. Az állítja, neki van a legnagyobb magángyűjteménye. Tulajdonképpen közönséges fráter. Akkor már a grófit jobban kedvelem, benne legalább van valami veszedelmes...

FÜRDŐS (*befejezte a csomagolást, felveszi az utazóruháját, és lassan a vöröshöz közeledik*) Gondoltam most valamit. A három némben közül kétségkívül te állsz hozzám a legközelebb, már hivatásodnál fogva is – figyelj hát rám: hagyd a nádort, nádorkodjék, de te ne maradj itt, hanem gyorsan tűnj el, méghozzá olyan fürgén, ahogy csak lehet!

A VÖRÖS Miért?

FÜRDŐS Mert kiderült, hogy a mustra nem Szelistyéről való.

A VÖRÖS Micsoda?! Hát én egy szót sem mondtam, egy szót sem!

FÜRDŐS Lehet! De beszéltem ezzel a tanácsadóval, és vágják le a kezem, ha az a fickó nem tud mindent! Tűnj el! Atyailag tanácsolom!
A VÖRÖS Hová? Nagyszebenbe?

FÜRDŐS Micsoda gondolat! Az előbb csak azért rendeltem meg a jegyet, hogy hamis nyomra vezessem a poroszlókat! Török földre megyek... és tudod, mit? Gyere velem!

A VÖRÖS A törökökhöz?

FÜRDŐS Mi veszítenivalód van már? Bezárnak, lenyírják a hajadat, pellengérré állítanak, és az arcodba köpnek – egy ilyen jó képességű gyermeknek! Meglátod majd, török földön mind a ketten megcsináljuk a szerencsénket. Hiszen mi kiegészítjük egymást, majd beajánllak téged egy garantáltan ragyogó hárembe, és semmi gondunk többé!

A VÖRÖS Te a háremben? Mit akarsz te ott csinálni?

FÜRDŐS Mi lehetnék én egy háremben? Eunuch!

A VÖRÖS Ahogy ezt mondd! Mintha az semmibe sem kerülne, hogy...

FÜRDŐS Nekem már semmibe sem kerül, nyugodj csak meg!

A gróf jön balról feldúltan, és sötét pillantást vet a fürdőszre.

Ne nézzen így rám, gróf úr! Csak arra kérem, rövid legyen a proceszszus, és végezzen velem, de mindjárt!

GRÓF Túl fáradt vagyok most ahhoz, hogy megöljelek... (*Fájdalmasan mosolyog, és lassan leül*) Már hosszú órák óta bolyongok... és nem találok többé, nem én, semmiféle kiutat. A fejem, a fejem!

A VÖRÖS Fáj a feje, nagyságos gróf uram?

GRÓF Fáj is.

A VÖRÖS Akkor hozok rá port... (*Gyorsan el akar menni jobbra*)

GRÓF Köszönöm, köszönöm! Csak nyugodtan fájjon. Most még teheti, amit akar. Úgyse marad sokáig a helyén...

FÜRDŐS (*elszörnyedve*) Gróf uram!

GRÓF (*nyugodtan*) Te fogd be a szádat. Neked nem esik bajod. Ez a király mindig csak a fejet szokta megbüntetni, az agyat, az elsőket... igen, igen, a kis tolvajokat futni hagyja, de a nagyokat felakasztatja. Nem nagyon szeret bennünket, arisztokratákat... (*Újra fájdalmasan elmosolyodik*)

FÜRDŐS (*boldogan felfigyel*) A király nem tesz ellenem semmit?

GRÓF Nem. De én igen. Én megsüttetek.

A VÖRÖS Hogyan, gróf uram, menjen már, ne legyen mindig ennyire borúlátó!

GRÓF (*önironikusan mosolyog*) Igazad van... hiszen minden okom megvan rá, hogy elégedett legyek! Győzelem az egész vonalon! Őfelsége a király a nagyszebeni grófnak háromszáz szorgos férfiút adományozott!

A VÖRÖS Ez igaz volna?

GRÓF Ó maga mondta nekem.

FÜRDŐS No lám!

GRÓF Őfelsége azonban eme derék férfiakat személyesen óhajtja Szelistyére vezetni, hogy magas személye meggyőződjék arról, vajon a háromszáz szelistyei hölgy valóban olyan szép-e, mint az én mustrám. Ha nem olyan szépek, a fejemmel fizetek érte.

FÜRDŐS Puff neki! Becsapott a mennykő!

GRÓF Ó mondta, maga a király.

A VÖRÖS (*a grófhoz*) A fejével fizet érte, a saját fejével?!

FÜRDŐS Csak azt csodálom, hogyan lehetséges, hogy ma még nem ütött meg a guta... (*El akar menni balra*)

GRÓF (*gépiesen*) Hová?

FÜRDŐS Tüstént itt leszek. (*El balra*)

Csend.

A VÖRÖS (*lassan közeledik a grófhoz*) Most aztán nagyságodnak menekülnie kell?

GRÓF (*fájdalmasan mosolyog*) Elűzve a házamból és udvaromból... (*Komorán maga elé mered*) Pénz nélkül nem élhetek.

A VÖRÖS Hát úgy senki sem tud.

Csend.

GRÓF Hogyan lehet pénzt keresni?

A VÖRÖS Munkával vagy munka nélkül?

GRÓF Anélkül.

Csend.

A VÖRÖS (*komolyan szemügyre veszi, majd szeretettel*) Bíz magad én-rám.

A gróf csodálkozva néz rá.

(*Mint fent*) Az utcán csatangolsz?

GRÓF Igen.

A VÖRÖS Akkor veled maradok. (*Melléül*)

A gróf kissé felfigyel, és egy pillantást vet a vörösre; aztán fogja a kardját, és a padlóra rajzol vele.

Mit rajzolsz oda?

GRÓF Emberkéket.

Csend.

A VÖRÖS Tulajdonképpen mindig tetszettél nekem, és titkon mindig kívántam, bárcsak ne lenne semmije, bárcsak ne lenne ő senki, bárcsak koldusbotra jutna... akkor ugyanis talán mellettem maradna.

GRÓF Ezt kívántad magadnak?

A VÖRÖS Igen.

GRÓF (*keserűség nélkül*) Kedves tőled.

A VÖRÖS (*halkan nevet*) Mulatságos. Úgy érzem most, mintha már ültünk volna itt együtt... gyere, adj egy csókot.

A gróf megcsókolja.

Én ugyanis egyébként nem szeretek csókolózni.

A fürdős jön ismét balról. Tamás jön sietve a feketével, útra készen, jobbról.

FÜRDŐS (*elszörnyedve felkiált*) Tamás!

TAMÁS (*boldogan mosolyog*) Kiabálsz, mi? Hódolatom, gróf úr! Nagyszébenbe! És három hét múlva lesz a menyegző! Indulás!

A FEKETE A király engedelmeivel!

FÜRDŐS Kinek az engedelmeivel?

A FEKETE Ófelsége Corvin Mátyás, Magyarország királyának engedelmeivel!

TAMÁS No igen, megvesztegettem...

A VÖRÖS Megvesztegetted?

A FEKETE Egy tallérral.

FÜRDŐS (*tökéletesen összezavarodva*) Csak olyan kevéssel? Hol, hol vesztegette meg, azaz hol találkozott a királlyal?

TAMÁS Kint a kastélyban.

FÜRDŐS Künn volt?

A FEKETE Hiszen kegyelmed is társalgott veled.

FÜRDŐS Én?

A FEKETE A teraszon. A király ugyanis nem volt más, mint az a tanácsadó... (*Halkan nevet*)

FÜRDŐS (*magánkiívül*) Az?! Ó?! Most azonnal felakasztom magam!

A VÖRÖS Ó volt a király?

TAMÁS Igen.

A VÖRÖS Ha én ezt tudom!

FÜRDŐS (*teljesen kétségbeesve*) Még mondta is nekem: „Aki a királyt becsapja, annak fővesztés jár.” Kérve kérem, nézzenek ki, közelednek-e már a poroszlók...

A FEKETE De hát a király nem csinál ebből olyan nagy ügyet! Igazságos férfi és...

TAMÁS (*a szavába vág*) Gyere! Legfőbb ideje, mert még lemaradunk a saját menyegzőnkről! (*A grófhhoz, aki az egész jelenet alatt jóformán oda sem figyelt, és csak az emberkéit rajzolgatja*) Hódolatom, gróf úr! (*A fürdőshöz és a vöröshöz*) Erdélyben találkozunk!

A FEKETE Az „Egyszarvú”-ban, az „Egyszarvú”-ban! (*El Tamással balra*)

A VÖRÖS (*hirtelen*) Ha én ezt tudom!

FÜRDŐS Mit?

A VÖRÖS Hogy az a legényke ő, személyesen! Akkor bizony nem állok össze a nádorral, hanem mindjárt vele magával... mekkora balszerencse! Most aztán az övé.

FÜRDŐS Kié?

A VÖRÖS Ott ül vele a padon... kéz a kézben, miként a gyerekek. Világosan láttam az első emeletről, és még gondoltam is magamban, no nézd csak, nézz oda, ez összeadja magát a tintanyalóval, amíg nekem nádorom van! Még büszke is voltam, megérdemlem a sorsom!

GRÓF (*alattomosan*) Kivel üldögélt a király a padon?

A VÖRÖS Nos, a szökével!

FÜRDŐS (*nyel egyet*) Ez már sok.

A gróf a szívéhez kap.

(*Hirtelen a grófra rivall*) Kérem nagyságodat, végezzen már velem végre itt ehelyt, jó? Csak ne húzza-halassza megint, ezt már nem bírom idegekkel!

A VÖRÖS (*meglepődve a grófhhoz*) Mi baja van ennek?

GRÓF Hagyj békén!

Csend.

A VÖRÖS Kicsoda voltaképpen ez a szőke nőszemély? Hozzánk nem tartozik, annyi szent, de rafináltabb egy tucát másnál! Az ördög vigyen el engem ebben a minutában, ha valamennyiünket zsebre nem vág ez a szőke! Meg mernék esküdni rá, már előbb is tudta, hogy ez a fickó a király!

GRÓF (*vészjósló nyugalommal*) A padon ült?

A VÖRÖS Igen.

GRÓF A királlyal?

A VÖRÖS Igen.

GRÓF És?

A VÖRÖS És – semmi és. Voltaképpen nem volt semmi...

GRÓF (*mogorván*) Voltaképpen...

A VÖRÖS Mi dolga nagyságodnak azzal a szökével, hogy úgy kikelt magából?

GRÓF *(a fürdőshöz)* Mondd meg neki!

FÜRDŐS *(kimerülten)* Nincs már hozzá erőm.

GRÓF *(a vöröshöz)* Ő az én feleségem.

A VÖRÖS *(magánkívül)* A szőke?! A felesége?! A nagyszebeni grófné?!
Ujjé!!

FÜRDŐS *(befogja a fülét)* Ne visíts!

A VÖRÖS Mindig mondom: jó pap holtig tanul, jó pap holtig tanul!

A nagyszebeni grófné! Szegény gróf úr!

GRÓF Te ne sajnálj engem!

A VÖRÖS Nono! Csak ne olyan magas lóról...

Csend.

FÜRDŐS *(összezavarodva)* A legjobb az lenne, gróf uram, ha nagyságod, mihelyt reggel lesz, felkeresi az első ügyvédet, és érvénytelennek nyilváníttatja a házasságát...

GRÓF *(a szavába vág)* Nem nyilvánítunk semmit érvénytelennek, semmit, semmit! Nem, ezt bízd csak rám! Ha a világ minden romlását rám hozza, az evilágit és a túlvilágit, akkor sem engedem, nem engedem!

A VÖRÖS Nagyságodat megszállta az ördög!

GRÓF Az se lenne csoda! *(El akar menni balra)*

FÜRDŐS *(elszörnyedve)* Nagy Isten, hová?

GRÓF Most érte megyek! *(Gyorsan el balra)*

FÜRDŐS Bolond, ez bolond! A vesztébe rohan!

A VÖRÖS Megbabonázta, az a szőke megbabonázta... *(Sírva a fürdős mellére borul)*

FÜRDŐS De tubicám, ne sírjál! Egy fehérnép soha ne sírjon, a sírás tönkreteszi a lényét, a vonzerejét!

HETEDIK KÉP

Ismét a park a király vadászkastélya előtt. Már dereng a reggel, nemso-kára felkel a nap. A lakáj az ajtó előtt áll, és a parkot kémleli, aztán hirtelen felfigyel, megfordul, mivel az ajtóban megjelenik az udvari tisztviselő.

UDVARI TISZTVISELŐ Észrevette őfelsége a távollétemet?

LAKÁJ Semmiképpen, excellenciás uram!

UDVARI TISZTVISELŐ (*körülnéz*) Hol bujkál?

LAKÁJ A parkban.

UDVARI TISZTVISELŐ Még mindig?

LAKÁJ Már órák óta. A szőke hölgyel, excellenciás uram...

UDVARI TISZTVISELŐ Úgy bizony, meleg ez az éjszaka.

Csend.

LAKÁJ Excellenciás uram, valami rettentő dolog történt. Excesszus, excellenciás uram...

UDVARI TISZTVISELŐ Micsoda?!

LAKÁJ Vagy tíz perce felbukkant itt hirtelen Nagyszeben grófja, és há-tározottan tébolyult tekintettel őfelségét kereste. Mondtuk neki, sejtelmünk sincs róla, hol található őfelsége... mire ő azt a szőke hölgyet kérdezte. Megint csak azt mondjuk, hogy mi nem tudunk semmit, erre... előrántja a kardját...

UDVARI TISZTVISELŐ A kardját?!

LAKÁJ Le akart kaszabolni valamennyiünket!

UDVARI TISZTVISELŐ Részeg volt?

LAKÁJ Nem, excellenciás uram, azt hiszem, megbolondult...

UDVARI TISZTVISELŐ Megbolondult?

LAKÁJ Egyre csak azt kiáltotta, hogy a feleségét úgy tartotta a várban, miként egy rabot, de csak azért, hogy el ne veszítse...

UDVARI TISZTVISELŐ (*a szavába vág*) Mit jelenthet ez?

LAKÁJ Merő zagyvaság! Hogy az asszonya boszorkány, de ő azért mégis szereti, mindig is szerette, és mindig is szeretni fogja, még ha a pokolba juttatja, akkor is, ha csak romlást hoz is rá, pestist, háborút, halált stb.

stb.! Erőszakot kellett alkalmaznunk, az őrség elfogta... és most a pincében csücsül.

UDVARI TISZTVISELŐ (*töpreng*) „Az asszonya”, így mondta?... Ó, most már lassan kezdem kapiskálni...

LAKÁJ (*hirtelen a park felé fülel*) Pszt! Ófelsége! (*Az udvari tisztviselővel együtt visszahúzódik az ajtó mögé*)

MÁTYÁS (*jön a szőkével a parkból, megáll vele a terasz alatt, és az ég felé mutat*) Nemsokára felkel a nap.

A SZŐKE (*az égre néz*) Gyönyörű.

Csend.

MÁTYÁS Kegyednek voltaképpen mi a neve?

A SZŐKE Fontos ez?

MÁTYÁS Igen.

A SZŐKE Én mégsem mondom meg. Nekem nem tetszik.

MÁTYÁS Talán nekem tetszene.

A SZŐKE Tudom, hogy nem. Ismerem felséged ízlését... (*Mosolyog*)

Csend.

MÁTYÁS Nem akar itt maradni nálunk?

A SZŐKE Már megmondtam felségednek, hogy asszony vagyok...

MÁTYÁS (*a szavába vág*) Érvénytelennek fogjuk nyilváníttatni ezt a frigyét. Már nehezebb dolgokkal is megbirkóztam.

A SZŐKE Ó!

MÁTYÁS Ki a kegyed ura?

A SZŐKE Ő nem törődik velem.

MÁTYÁS És még szereti?

A SZŐKE Ha ő szeretne engem... (*Mosolyog*)

Csend.

MÁTYÁS Ki hát kegyed?

A SZŐKE (*mintha meg se hallotta volna a kérdést*) Ugye, nem fogja a fejét vétetni?

MÁTYÁS (*zavartan*) Kinek?

A SZŐKE Annak a nagyszebeni gróf úrnak.

MÁTYÁS Nem értem, miért törődik ezzel? Most már negyedszer teszi fel ezt a kérdést!

A SZŐKE A fővesztés nem gyerekjáték...

MÁTYÁS Becsapott.

A SZŐKE És ezért mindjárt a fejét vétetni, ez bizony kicsit igazságtalan volna. A király mégiscsak keresztényi uralkodó, és nem despota, miként a szultán... (*Mosolyog*) Ó, istenem, annyiszor becsapnak bennünket, és oly gyakran nem veszünk észre semmit...

MÁTYÁS (*szemügyre veszi*) Ez a gróf azt mondta az imént, hogy kegyed boszorkány...

A SZŐKE (*szomorúan*) Igen, mindig ezt mondja. Mindig mindenért engem okol.

Csend.

MÁTYÁS Sejtelmem sincs arról, hogy kegyed kicsoda, csak érzem, valahogy veszedelmes... átkozottul veszedelmes...

A SZŐKE (*elszörnyedve*) Csak ezt ne mondja! Ezt a szót ne!

MÁTYÁS (*meglepődve*) Melyiket? „Veszedelmes”? Ezt bóknak szántam!

A SZŐKE Nem, a másikat! Kérem, ne...

MÁTYÁS Miért, mit mondtam még? Nem is tudom már!

A SZŐKE Azt mondta: átkozott.

MÁTYÁS Hát aztán?

A SZŐKE Vannak a fénynek és vannak a sötétségnek gyermekei.

Csend.

MÁTYÁS Kegyed hisz abban, hogy léteznek átkozott emberek?

A SZŐKE Tudom.

Csend.

MÁTYÁS (*kírtatóan nézi*) Valaki, aki olyan szépen énekel...

A SZŐKE Talán éppen ezért.

Csend.

A SZŐKE (*hirtelen*) Most el kell mennem.

MÁTYÁS Miért?

A SZŐKE Engedjen utamra, kérem! Óva intem felségedet magamtól, én csak romlást, mindig csak romlást és romlást hozok mindenhová, romlást...

MÁTYÁS Ki tarthatja kegyedet átkozottnak?

A SZŐKE Engem személy szerint senki. De a családom...

MÁTYÁS Akkor visszamehetünk Ádámig és Éváig...

A SZŐKE (*a szavába vág*) Ne tréfáljon! Már nagyon sokat kellett szenvednem...

MÁTYÁS (*a szavába vág*) Nem tréfálok! Éppúgy nem hiszek átkozott nemzetségekben, miként nem hiszek a boszorkányokban sem!

A SZŐKE (*ráméred*) Nem hisz a boszorkányokban?

MÁTYÁS Nem. Hiszen nem vagyok agyalágyult.

Csend.

A SZŐKE És azt sem hiszi felséged, hogy az ördög recepicéjére aranyat lehet készíteni?

MÁTYÁS Nem hiszek semmiféle ördögi recepicékben, a sátánnak nem kell recept ahhoz, ha egy lelket meg akar szerezni magának... és sajnos, nem hiszek abban sem, hogy aranyat lehet csinálni. Sajnos, sajnos!

Csend.

A SZŐKE Kérdezhetek felségedtől még valamit?

MÁTYÁS Rajta! Szívesen válaszolok!

A SZŐKE (*lassan*) Hiszi-e, hogy a föld forog a nap körül?

MÁTYÁS (*meglepődve*) A föld a nap körül?

A SZŐKE Igen.

Csend.

MÁTYÁS Ki mondja ezt?

A SZŐKE A nagybátyám hallotta valahol, és aztán elmesélte a kaszinóban. Azon nyomban letartóztatták, és levágták mind a két fülét.

MÁTYÁS Mind a két fülét?

A SZŐKE Igen.

MÁTYÁS De ez még az én uralkodásom előtt történt?

A SZŐKE Még nem is voltam a világon.

MÁTYÁS Azért. Ha valaki ilyen megállapításért hagyja leváogatni a fülét, akkor abban lehet valami igazság. Talán egymás körül forognak... a föld a nap, a nap a föld körül.

A SZŐKE *(mosolyog)* Talán!

MÁTYÁS Az egész életben is mindig minden egymás körül forog... nem?

A SZŐKE Igen. *(Sóhajt, halkan)* Most, példának okáért felséged a nap.

MÁTYÁS Nem, a föld...

A szőke tágra nyílt szemmel bámul a királyra.

Csend.

(Mátyás halkan) Maradj velem. Mindig egyedül voltam.

A SZŐKE Hiszen felséged a király.

Csend.

MÁTYÁS Mire gondol most?

A SZŐKE Valaki áll az ajtó mögött, és bennünket bámul.

MÁTYÁS Kicsoda? Hol? *(Gyorsan az ajtóhoz lép, és megragadja a lakájt, aki az ajtó mögött hallgatózott)* Ó!

LAKÁJ *(elszörnyedve)* Kegyelem, felség!

MÁTYÁS Te kémkedsz?

LAKÁJ Nem, az ég szerelmére, felség! Felség, csak éppen valami iszonyatosat akartam jelenteni... *(Halkan Mátyáshoz beszél, hogy a szőke ne hallja)*

MÁTYÁS *(elképed)* Micsoda?!

LAKÁJ Úgy, ahogy mondom, felség!

MÁTYÁS Bocsásson meg egy pillanatra! *(Gyorsan bemegy az ajtón a lakájjal)*

A szőke meglepődve utánnéz.

UDVARI TISZTVISELŐ (*aki szintén az ajtó mögött hallgatózott, most előlép, titokban körülnéz, és könnyedén meghajol a szőke előtt*) Már részesültünk abban a kitüntetésben...

A SZŐKE Igen.

UDVARI TISZTVISELŐ Figyelmeztetem kegyedet. Tudja már a király, hogy kegyed kicsoda?

A SZŐKE (*elbizonytalanodik*) Nem értem kegyelmességedet...

UDVARI TISZTVISELŐ Hm. Találja ki, hogy ki csücsül a pincében.

A SZŐKE (*mint fent*) A pincében?

UDVARI TISZTVISELŐ A kegyed hites ura.

A SZŐKE (*kétségbeesett mozdulattal*) Kicsoda?! Miket beszél itt kegyelmességed?!

UDVARI TISZTVISELŐ A kegyed hites ura, grófné asszonyom. A nagy-szebeni gróf.

A szőke magából kikelve mered rá.

UDVARI TISZTVISELŐ Így van?

A SZŐKE (*mint fent*) Honnan tudja, hogy én...

UDVARI TISZTVISELŐ (*a szavába vág*) Ő maga mesélte el nekem. Meglátogattam a pincében...

A SZŐKE (*a szavába vág*) Miféle pincében?!

UDVARI TISZTVISELŐ Hát, bizony, bizony, grófné, fenyegető helyzet. Hogy tudott kegyed is ilyen meggondolatlanul cselekedni? Először gróf és grófné becsapja a királyt a mustrával, aztán kegyed fél éjszakán át a parkban bolyong vele, és aztán megjelenik még a kegyed hites ura is, és valamennyiünket le akar mészárolni...

A SZŐKE Lemészárolni?!

UDVARI TISZTVISELŐ Őrjöngött, hogy odabent a teremben a szarvas-agancsok lehullottak a falakról... az ő szarvai miatt! Hogyhogy nem számolt azzal kegyed, hogy az ura mennyire szereti?!

A SZŐKE Szeret? Ő engem szeret?

UDVARI TISZTVISELŐ Merő szerelemből már majdnem megbolondult!

A SZŐKE Csodálatos!

UDVARI TISZTVISELŐ *(megdöbbenve)* „Csodálatos”?

A SZŐKE Ó, istenem, hogyan higgyem? Ó szeret, engem szeret, anynyira, hogy az agancsok lehullanak a falakról... hiszen sejtettem, mindig sejtettem!

UDVARI TISZTVISELŐ Nem fél kegyed a királytól?

A SZŐKE Nem, nem! Nem félek én most sem királytól, sem császártól, sem szultántól! Ó, köszönöm neked, sorsom! Most végre van erőm és bátorságom, hogy bebizonyítsam neki, nem jár romlás a nyomomban! Szeret, ő szeret engem... *(Halkan és boldogan nevet)*

MÁTYÁS *(jön a gróffal, aki kötést visel a homlokán, és az ajtón a teraszra lép)* Nagyszzebeni grófné! Engedelmevel, bemutatom kegyednek az ön hitese urát. Oly vakon szereti kegyedet, hogy közben egy kicsinyég beverte a fejét. Igen, és így van ez jól, mert igazat mondott nekem az imént: annyiszor becsapnak bennünket, és oly gyakran nem veszünk észre semmit... *(Kicsit szomorkásan mosolyog)*

A gróf kissé gyanakodva felfigyel.

MÁTYÁS *(a grófhhoz)* Neki köszönheted, csak neki... kérlek, ne nézz rám olyan haragosan! Hű maradt hozzád.

GRÓF *(a szőkét nézi)* Igaz ez?

A SZŐKE Amit a király mond, az mindig igaz.

MÁTYÁS Négyyszer könyörgött a fejedért...

A SZŐKE Csak háromszor.

MÁTYÁS Úgy? *(A grófhhoz)* Hát a fejed a nyakadon maradt... de a Szelistyének szánt háromszáz férfiú alighanem a holdban lakozik.

A SZŐKE Miért a holdban, felség? Szelistye olyan kedves... a földje jó, erdője gazdag, tiszták az udvarok, és mindenkinek van földje. Igaz, az asszonyok valóban nem a legszebbek, ez így van... de hát minden férfi szép? Felséged férfiai egytől egyig mind szépségek? Adjon hát a csúf asszonyoknak csúf férfiakat... talál majd felséged olyanokat, és ha nem, szívesen segíték felségednek válogatni.

MÁTYÁS *(nevetve a grófhhoz fordul)* Hidd el nekem, ez az asszony nem hoz szerencsétlenséget, sőt, amióta ismerem, minden jobbra fordult. A gabona pompás termést ígér, évek óta nem termett ennyi szőlő, és

egyetlen áldozatot sem szedett a pestis, a szultán pedig hihetetlenül békés, és Szelistye kap háromszáz férfiút, rusnyát, mint maga az ördög...

GRÓF (*mosolyog*) Felséged nevet rajtam?

MÁTYÁS Igen. Mert nem azon múlik, hogy valakiátkozott fajtából való-e, azon múlik, hogy van-e fajtája. Éljen boldogan, nagyszebeni grófné, és ha a hites ura megint be akarja zárni, csak siessen hozzám, meghallgatom, mert fontos, hogy az asszonyoknak jól menjen a sora... végtére ti, asszonyok, vagytok az én népem nagyobbik fele. Éljetek boldogan, nagyszebeni gróf és grófné!

A gróf és a szőke meghajolnak, és eltávoznak a park felé.

A SZŐKE (*még egyszer megáll, Mátyáshoz halkán*) Viszontlátásra... (El)

MÁTYÁS (*utánuk néz*) Viszontlátásra? (*Aztán nemet int a fejével, és nevet*) De azért kár! (*Indul a kastélyba, és int az udvari tisztviselőnek*)

UDVARI TISZTVISELŐ Felség?

MÁTYÁS A következőt!